

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2019

Κύπρος

Επικοινωνήστε με την ΕΕ

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτήν την υπηρεσία:

- καλώντας ατελώς τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας τον αριθμό +32 22999696 ή
- μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον δικτυακό τόπο https://europa.eu/european-union/contact_el

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019

Η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή. Η πολιτική περαιτέρω χρήσης εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39).

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού τα οποία δεν καλύπτονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας της ΕΕ πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

PRINT ISBN 978-92-76-09409-8 ISSN 2466-9989 doi: 10.2766/76368 NC-AN-19-015-EL-C

PDF ISBN 978-92-76-09410-4 ISSN 2466-9997 doi: 10.2766/476910 NC-AN-19-015-EL-N

Cover image: composition with images © istock.com

Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης 2019

ΚΥΠΡΟΣ

Ο τόμος 2 της «Έκθεσης Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης — 2019» περιλαμβάνει είκοσι οκτώ επιμέρους εκθέσεις, μία για κάθε χώρα. Με βάση τα πιο επικαιροποιημένα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία, παρουσιάζει και αξιολογεί τα κυριότερα πρόσφατα και τρέχοντα μέτρα πολιτικής σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ. Συνεπώς, συμπληρώνει άλλες πηγές πληροφοριών οι οποίες περιγράφουν τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στο τμήμα 1 παρέχεται στατιστική επισκόπηση των βασικών δεικτών της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Στο τμήμα 2 περιγράφονται συνοπτικά τα βασικά πλεονεκτήματα και οι κυριότερες προκλήσεις του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης της χώρας. Το τμήμα 3 επικεντρώνεται στους εκπαιδευτικούς και στις προκλήσεις του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού. Το τμήμα 4 εξετάζει τις επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Το τμήμα 5 πραγματεύεται τις πολιτικές για τον εκσυγχρονισμό της προσχολικής και της σχολικής εκπαίδευσης. Στο τμήμα 6 εξετάζονται μέτρα για τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τέλος, το τμήμα 7 καλύπτει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώ το τμήμα 8 καλύπτει την εκπαίδευση ενηλίκων.

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε στις 26 Αυγούστου 2019.

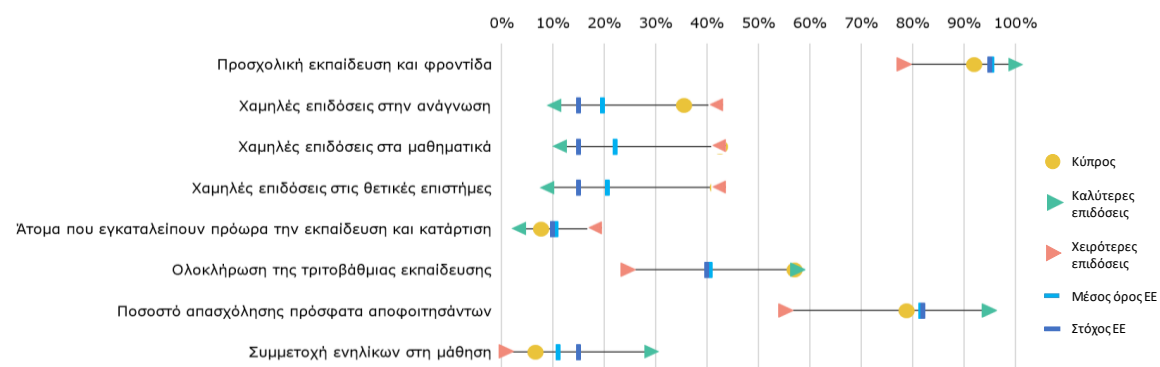
Πρόσθετα στοιχεία σχετικά με το ευρύτερο πλαίσιο είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο (ec.europa.eu/education/monitor)

1. Βασικοί δείκτες

	Κύπρος		Μέσος όρος ΕΕ			
	2009	2018	2009	2018		
Σημεία αναφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης για το 2020						
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	11,7%	7,8%	14,2%	10,6%		
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	45,0%	57,1%	32,3%	40,7%		
Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (από την ηλικία των 4 ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης)	84,7%	92,0% ¹⁷	90,8%	95,4% ^{17,d}		
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις σε:	Ανάγνωση	32,8% ¹²	35,6% ¹⁵	19,5% ^{EU27}	19,7% ¹⁵	
	Μαθηματικά	42,0% ¹²	42,6% ¹⁵	22,3% ^{EU27}	22,2% ¹⁵	
	Θετικές επιστήμες	38,0% ¹²	42,1% ¹⁵	17,7% ^{EU27}	20,6% ¹⁵	
Ποσοστό απασχόλησης σπουδαστών που έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα κατά επίπεδο ολοκλήρωσης εκπαίδευσης (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς)	ISCED 3-8 (σύνολο)	81,1%	78,9%	78,3%	81,6%	
Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (ηλικίας 25-64 ετών)	ISCED 0-8 (σύνολο)	8,3%	6,7%	9,5%	11,1%	
Μαθησιακή κινητικότητα	Πτυχιούχοι με πτυχίο από το εξωτερικό (ISCED 5-8)	:	35,1% ¹⁷	:	3,6% ¹⁷	
	Πτυχιούχοι με ακαδημαϊκές μονάδες από το εξωτερικό (ISCED 5-8)	:	1,7% ¹⁷	:	8,0% ¹⁷	
Άλλοι συναφείς δείκτες						
Επενδύσεις στην εκπαίδευση	Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	6,7%	5,7% ¹⁷	5,2%	4,6% ¹⁷	
	ISCED 0	€4 282 ¹²	€3 751 ¹⁶	:	€6 111 ^{15,d}	
		ISCED 1	€8 228 ¹²	€8 326 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
		ISCED 2	€9 767 ¹²	€10 849 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
		ISCED 3-4	€10 055 ¹²	€11 298 ¹⁶	:	€7 730 ^{14,d}
ISCED 5-8	€9 866 ¹²	€9 164 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}		
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	Γηγενείς	7,8%	6,2%	13,1%	9,5%	
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	23,0%	13,9%	26,1%	20,2%	
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	Γηγενείς	49,4%	64,1%	33,1%	41,3%	
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	36,5%	43,8%	27,7%	37,8%	
Ποσοστό απασχόλησης σπουδαστών που έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα κατά επίπεδο ολοκλήρωσης εκπαίδευσης (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την	ISCED 3-4	73,8%	68,4%	72,5%	76,8%	
	ISCED 5-8	82,9%	81,3%	83,8%	85,5%	

Πηγές: Eurostat· ΟΟΣΑ (PISA). Τα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τη μαθησιακή κινητικότητα υπολογίζονται από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βάσει στοιχείων του ερωτηματολογίου UOE. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα I και στον τόμο 1 (https://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_el). Σημειώσεις: Οι μέσοι όροι του διεθνούς προγράμματος αξιολόγησης μαθητών PISA 2009 για την ΕΕ δεν καλύπτουν την Κύπρο· d = ο ορισμός διαφέρει, u = χαμηλή αξιοπιστία, 12 = 2012, 15 = 2015, 17 = 2017.

Εικόνα 1 Θέση σε σχέση με τις υψηλότερες και τις χαμηλότερες επιδόσεις

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπολογισμοί της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού (ΓΔ ΕΑΚ) βάσει στοιχείων της Eurostat (LFS 2018, UOE 2017) και του ΟΟΣΑ (PISA 2015).

2. Κύρια σημεία

- Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα ελκυστικό. Οι μεταρρυθμίσεις για την αναβάθμισή του είναι φιλόδοξες, αλλά πρέπει να διατηρηθούν και να επεκταθούν.
- Υλοποιούνται μεταρρυθμίσεις για την προώθηση της δημόσιας προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας. Ωστόσο, η προσφορά δεν είναι επαρκής για τις μικρές ηλικίες.
- Παρά την περαιτέρω αύξηση του ποσοστού ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η ανεπαρκής αξιοποίηση των δεξιοτήτων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κυπριακής αγοράς εργασίας.
- Έχουν ληφθεί μέτρα για την αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της εκπαίδευσης ενηλίκων, αλλά τόσο η ελκυστικότητα και των δύο αυτών τομέων όσο και η συμμετοχή σε αυτούς παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα.

3. Εστίαση στους εκπαιδευτικούς

Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού παραμένει ελκυστικό και έχει αρχίσει να γίνεται περισσότερο ανταγωνιστικό. Η διδασκαλία προσελκύει τους άριστους πανεπιστημιακούς φοιτητές και οι συνθήκες εργασίας εξακολουθούν να είναι ελκυστικές, παρότι υπάρχουν συγκεκριμένες προκλήσεις. Και οι δύο αυτές πτυχές είναι καίριας σημασίας για την εξασφάλιση συστημάτων υψηλών επιδόσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018). Από τη διεθνή έρευνα του ΟΟΣΑ για τη διδασκαλία και τη μάθηση το 2018 (TALIS)¹ προκύπτει ότι το ποσοστό των Κυπρίων εκπαιδευτικών που πιστεύουν ότι το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι ένα επάγγελμα που χαιρεί εκτίμησης από την κοινωνία αποτελεί το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ (43,5 % έναντι 17,7 % που είναι ο μέσος όρος της ΕΕ) (ΟΟΣΑ, 2019β). Το 91,2 % των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιημένοι με την εργασία τους (μέσος όρος της ΕΕ: 89,5 %) και παραμένουν ικανοποιημένοι έπειτα από 5 και πλέον έτη εργασιακής πείρας (91,3 %). Η ασφάλεια της απασχόλησης θεωρείται από τους εκπαιδευτικούς αρκετά έως πολύ σημαντική για την απόφασή τους να ακολουθήσουν το επάγγελμα (80,1 %, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 65,5 %).

Λόγω ενός συνδυασμού παραγόντων διαπιστώνεται μεγάλη προσφορά υποψήφιων εκπαιδευτικών. Οι καλές συνθήκες εργασίας, οι περιορισμένες εναλλακτικές δυνατότητες απασχόλησης και το σύστημα προσλήψεων, που ευνοεί τον χρόνο προϋπηρεσίας έναντι της αξιοκρατίας, οδήγησαν σε μεγάλο χρόνο αναμονής για την πρόσληψη υποψήφιων εκπαιδευτικών². Η κατάσταση αυτή συνέβαλε επίσης στη σταδιακή γήρανση του εργατικού δυναμικού των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, κατά την περίοδο μεταξύ του 2008 και του 2018 εισέρρευσαν στην Κύπρο πολλοί εκπαιδευτικοί από την Ελλάδα, δεδομένου ότι 10 327 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας και 1 287 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από την Ελλάδα υπέβαλαν αίτηση αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων τους στην Κύπρο προκειμένου να ασκήσουν το επάγγελμά τους στη χώρα³. Το νέο σύστημα προσλήψεων που θεσπίστηκε το 2017 και βασίζεται σε ανταγωνιστικές εξετάσεις οδήγησε, το 2018, στην πρόσληψη 60 μόνιμων και 278 αναπληρωτών εκπαιδευτικών. Έως το 2027 θα πραγματοποιούνται παράλληλα προσλήψεις βάσει του παλαιού συστήματος. Οι εξετάσεις για τον επόμενο γύρο ανταγωνιστικών προσλήψεων έχουν προγραμματιστεί για τον Νοέμβριο του 2019.

Τα αποτελέσματα της σύγκρισης των μισθών και των συνθηκών εργασίας μεταξύ των Κυπρίων εκπαιδευτικών και των Ευρωπαίων ομολόγων τους είναι θετικά για τους πρώτους. Ο κατώτατος και ο ανώτατος μισθός, όπως προβλέπονται από τον νόμο, είναι ίδιοι για τους εκπαιδευτικούς από το επίπεδο της προσχολικής έως το επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

¹ Το 2018 συμμετείχαν στην έρευνα TALIS 23 κράτη μέλη: Αγγλία (Ηνωμένο Βασίλειο), Αυστρία, Βέλγιο (γαλλική κοινότητα), Βέλγιο (φλαμανδική κοινότητα), Βουλγαρία, Γαλλία, Δανία, Εσθονία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία, Φινλανδία. Η έρευνα TALIS του 2018 καλύπτει τους εκπαιδευτικούς κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τους διευθυντές γενικών δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων.

² Το 2018 στον πίνακα αναμονής περιλαμβάνονταν 3 266 εκπαιδευτικοί προσχολικής εκπαίδευσης, 4 060 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, 35 868 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας (γενικής) εκπαίδευσης και 5 019 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας (τεχνικής/επαγγελματικής) εκπαίδευσης.

³ Κατά την ίδια περίοδο μετακινήθηκαν από την Κύπρο προς την Ελλάδα 7 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας και 2 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Βάση δεδομένων νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων: <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=homepage>

Το 2016⁴ η Κύπρος υπέβαλε στοιχεία σχετικά με τους πραγματικούς μισθούς των εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι οποίοι συγκαταλέγονται μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016). Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται λιγότερα έτη υπηρεσίας για να δικαιούνται τον ανώτατο μισθό σε σύγκριση με τα αντίστοιχα έτη που απαιτούνται στην πλειονότητα των άλλων χωρών της ΕΕ. Οι υπερωρίες⁵ ή οι πρόσθετες αρμοδιότητες, όπως η διοργάνωση δραστηριοτήτων εκτός του επίσημου προγράμματος αντισταθμίζονται με μείωση των ωρών διδασκαλίας. Οι θεσμοθετημένες ώρες διδασκαλίας συμπίπτουν ή (για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση) υπερβαίνουν ελαφρώς τον μέσο όρο για τους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς στις άλλες χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, μειώνονται σταδιακά⁶ με τα έτη υπηρεσίας, με αποτέλεσμα να μειώνεται για τους περισσότερο έμπειρους εκπαιδευτικούς ο χρόνος επαφής με τους μαθητές. Η αναλογία μαθητών-εκπαιδευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι μικρότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ, ενώ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ευθυγραμμίζεται με την υπόλοιπη ΕΕ.

Οι νεοεισερχόμενοι εκπαιδευτικοί δεν λαμβάνουν επί του παρόντος εισαγωγική επιμόρφωση. Παρότι η εισαγωγική επιμόρφωση είναι υποχρεωτική, από το 2013 δεν εφαρμόζεται λόγω οικονομικών περιορισμών. Παλαιότερα, στο πλαίσιο προγραμμάτων μεντόρων, οι νεοεισερχόμενοι εκπαιδευτικοί συνδύναν με πιο έμπειρους εκπαιδευτικούς εντός της σχολικής μονάδας κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους διδασκαλίας, επιπλέον των εσπερινών μαθημάτων επιμόρφωσης που παρακολουθούσαν. Με δεδομένες τις χαμηλές επιδόσεις της Κύπρου όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017), φαίνεται ότι η απουσία εισαγωγικής επιμόρφωσης αποτέλεσε μια χαμένη ευκαιρία, αφού πληθώρα στοιχείων που αποδεικνύουν το θετικό της αντίκτυπο στην ποιότητα της διδασκαλίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018) και στα επιτεύγματα των μαθητών (Ingersoll, 2011).

Η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη ανταποκρίνεται ολόενα και περισσότερο στις ανάγκες των εκπαιδευτικών και των σχολείων, αλλά δεν συνδέεται επαρκώς με την εξέλιξη της σταδιοδρομίας και την αξιολόγηση. Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμμετέχουν σε όσα σεμινάρια επιθυμούν, τα οποία παρέχονται δωρεάν. Οι μεμονωμένες εκδηλώσεις κατάρτισης έχουν περιορισμένο αντίκτυπο στην επαγγελματική επιμόρφωση και, κατ'επέκταση, στα αποτελέσματα των μαθητών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018α). Ως εκ τούτου, το πλαίσιο «επαγγελματικής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών» δίνει έμφαση στις μεθόδους ενδοσχολικής κατάρτισης και στην έρευνα δράσης. Τα σχολεία επιλέγουν θέματα βάσει δικής τους εκτίμησης των αναγκών, τις οποίες αντιμετωπίζουν στη συνέχεια μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων ενδοσχολικής κατάρτισης. Παρότι η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο των προαγωγών, δεν συνδέεται επαρκώς με επιλογές σταδιοδρομίας ούτε με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών (βλ. πλαίσιο 1).

Πλαίσιο 1: Νέα προσέγγιση όσον αφορά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Η αποτελεσματική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα και στην ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από την εργασία, καθώς και στο αίσθημα επάρκειας τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018α). Το σύστημα αξιολόγησης εκπαιδευτικών της Κύπρου έχει υποστεί ελάχιστες μεταβολές από το 1976. Το 2019 το Συμβούλιο της ΕΕ απηύθυνε στην Κύπρο για τρίτη φορά ειδική ανά χώρα σύσταση, με την οποία την καλεί «να υλοποιήσει τη μεταρρύθμιση του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών» (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019).

Οι ετήσιες εκθέσεις των διευθυντών σχολείων όσον αφορά τις επιδόσεις των εκπαιδευτικών συνιστούν σε μεγάλο βαθμό διοικητικό καθήκον. Οι σχολικοί επιθεωρητές, οι οποίοι παρατηρούν τους εκπαιδευτικούς μέσα στην αίθουσα, οφείλουν τυπικά να παρέχουν τόσο συνολική όσο και διαμορφωτική αξιολόγηση⁷. Προς το παρόν δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ της αξιολόγησης και της

⁴ Σε ΜΑΔ. Πρόκειται για τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, διότι η Κύπρος δεν συμμετείχε στη συλλογή δεδομένων το 2017 και το 2018.

⁵ Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, οι εκπαιδευτικοί προβλέπεται να αντικαθιστούν συναδέλφους τους, εφόσον παραστεί ανάγκη, για 10 διδακτικές περιόδους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και για 7 διδακτικές περιόδους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

⁶ Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, από τις 29 διδακτικές ώρες κατά 2 διδακτικές περιόδους μετά την παρέλευση 14 και 20 ετών, και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, από τις 24 διδακτικές ώρες κατά 2 διδακτικές περιόδους μετά την παρέλευση 7, 16 και 20 ετών.

⁷ Από το 1976 δεν έχει υπάρξει καμία περίπτωση εκπαιδευτικού του οποίου οι επιδόσεις να έχουν κριθεί μη ικανοποιητικές κατόπιν δοκιμαστικής περιόδου υπηρεσίας· μάλιστα, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί λαμβάνουν βαθμολογία μεταξύ 35 και 37, με άριστα τους 40 βαθμούς.

αποτελεσματικότητας του σχολείου. Επίσης δεν διενεργείται μετα-ανάλυση των δεδομένων αξιολόγησης με σκοπό την ενημέρωση και την αναμόρφωση του συστήματος.

Σε νέα πρόταση του Ιανουαρίου του 2019 περιλαμβάνονται τα εξής: διαμορφωτική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και αξιολόγηση του σχολείου· στήριξη στους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς, στους συμβασιούχους και στους αναπληρωτές· αξιολόγηση των αξιολογητών· και συνεχή στήριξη για τους εκπαιδευτικούς. Στην πρόταση προβλέπεται επίσης ένα νέο οριζόντιο κλιμάκιο στην καριέρα των εκπαιδευτικών (Ανώτερος Εκπαιδευτικός), ώστε να αξιοποιούνται καλύτερα στο σύστημα οι έμπειροι εκπαιδευτικοί. Οι διευθυντές σχολείων θα πρέπει να διαδραματίζουν πιο ουσιαστικό ρόλο στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Τέλος, στην πρόταση προβλέπεται η διαδικασία της μεταξιολόγησης για τη συνεχή βελτίωση των κριτηρίων και των διαδικασιών αξιολόγησης.

Παρόλα που δεν υπάρχει κάποιο ιδανικό μοντέλο για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών (ΟΟΣΑ, 2018β), το νέο πλαίσιο θα παράσχει πολλά ιδιαίτερω χρήσιμα μέτρα. Σε αυτά περιλαμβάνονται οι πολλαπλοί αξιολογητές, η στήριξη της επαγγελματικής ανάπτυξης, η σύνδεση με την αξιολόγηση των μαθητών και την αξιολόγηση του σχολείου, καθώς και η αξιολόγηση των διευθυντών σχολείων και των επιθεωρητών. Ωστόσο, απουσιάζουν άλλα στοιχεία κρίσιμης σημασίας, ιδίως ένα σαφές πλαίσιο ικανοτήτων για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Δεδομένου ότι το νέο σύστημα θα τεθεί σε εφαρμογή από πρόσωπα που ήδη συμμετέχουν σε αυτό (επιθεωρητές, εκπαιδευτικοί, διευθυντές σχολείων), είναι σημαντικό να γίνουν επενδύσεις στην κατάρτιση των αξιολογητών, των διευθυντών σχολείων και των εκπαιδευτικών ώστε αυτοί να είναι σε θέση να παρατηρούν και να παρέχουν ανατροφοδότηση με αποτελεσματικό τρόπο και να αναλαμβάνουν σχετική δράση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018α). Καίριας σημασίας είναι επίσης η λήψη μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ορθή επικοινωνία, την κατάρτιση, την υλοποίηση πιλοτικών έργων και τη σύνδεση της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών με τη βελτίωση του σχολείου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018α).

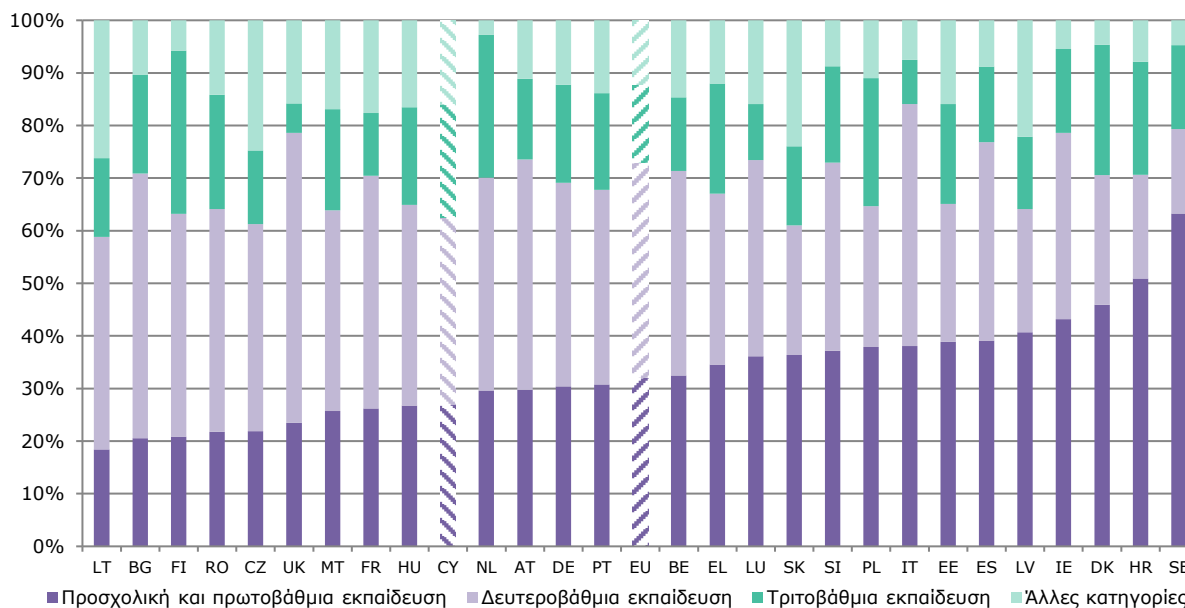
4. Επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση

Ο μεγαλύτερος αντίκτυπος των περικοπών δαπανών κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης παρατηρήθηκε στην εκπαίδευση των παιδιών μικρότερης ηλικίας. Σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ που ανέρχεται στο 4,6 %, οι δημόσιες δαπάνες της Κύπρου για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ ανήλθαν το 2017 στο 5,7 %. Παρότι το μέγεθος αυτό αντιστοιχεί σε μείωση κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2016, οι δαπάνες σε απόλυτους όρους ήταν υψηλότερες, αντικατοπτρίζοντας το αυξημένο ΑΕΠ. Κατά την περίοδο μεταξύ του 2010 και του 2017 οι δαπάνες μειώθηκαν κατά 10,7 % σε πραγματικούς όρους. Μολονότι η έρευνα δείχνει ότι η αποτελεσματική επένδυση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αποδίδει υψηλά οφέλη από την πλευρά της ισότητας στην εκπαίδευση (ΟΟΣΑ, 2018α), η μεγαλύτερη μείωση (23,8 %) σημειώθηκε στην προσχολική και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίθετα, οι δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκαν κατά 8 %. Οι αποδοχές των εκπαιδευτικών αντιστοιχούν στο 72,7 % των συνολικών δαπανών για την εκπαίδευση, ποσοστό υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (62 %).

Τα ιδιαίτερα μαθήματα αποτελούν πολύ μεγάλο ποσοστό των δαπανών των γονέων για την εκπαίδευση. Το 2016 οι δαπάνες για ιδιωτική εκπαίδευση ανήλθαν περίπου στο 26 % των συνολικών (δημόσιων και ιδιωτικών) δαπανών για την εκπαίδευση⁸. Παρότι η μερίδα του λέοντος των δαπανών για ιδιωτική εκπαίδευση (57 %) αφορούσε δίδακτρα ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όλων των επιπέδων (ISCED 0-8), σημαντικό μέρος των εν λόγω δαπανών αφορούσε τη συμπληρωματική ιδιωτική διδασκαλία (21 %) σε μαθητές. Από το ποσοστό αυτό, το 21 % αφορούσε μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 47 % αφορούσε μαθητές της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο: τα φτωχότερα νοικοκυριά παρουσιάζουν σχεδόν τις ίδιες πιθανότητες με τις οικογένειες υψηλού εισοδήματος να επενδύσουν στην ιδιωτική διδασκαλία (Lamprianou, 2013). Η πολύ ισχυρή παρουσία της ιδιωτικής διδασκαλίας αιτιολογείται γενικότερα από την επιθυμία κοινωνικής κινητικότητας και ειδικότερα από τις καθοριστικής σημασίας εξετάσεις για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος που βρίσκεται σε εξέλιξη αποσκοπεί εν μέρει στη μείωση της εξάρτησης από την ιδιωτική διδασκαλία. Ωστόσο, φαίνεται ότι η λειτουργία δημόσιων ιδρυμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας (υπό κρατική διαχείριση και στήριξη), τα οποία συνυπάρχουν με τα ιδιωτικά ιδρύματα και τα ανταγωνίζονται χρεώνοντας χαμηλότερα δίδακτρα, απλά παγιώνει το φαινόμενο της ιδιωτικής διδασκαλίας (Lamprianou, 2013).

⁸ Υπολογισμός της ΓΔ ΕΑΚ βάσει στοιχείων της Cystat.

Εικόνα 2 Δαπάνες γενικής κυβέρνησης στην εκπαίδευση ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (2017)

Πηγή: ΓΔ EAC, βάσει στοιχείων της Eurostat και της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών (COFOG). Επιγραμμικός κωδικός δεδομένων: gov_10a-exp

5. Εκσυγχρονισμός της προσχολικής και της σχολικής εκπαίδευσης

Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC) καταγράφει ανοδική πορεία προς τον μέσο όρο της ΕΕ, αλλά η δημόσια προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υποχρηματοδοτείται. Το 2017 το 92 % των παιδιών ηλικίας 4 έως 6 ετών ήταν εγγεγραμμένα σε δομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (μέσος όρος της ΕΕ 95,4 %). Πολλοί γονείς εξαρτώνται από την παροχή υπηρεσιών ιδιωτικών παιδικών σταθμών· κατά την περίοδο 2016/2017, το 47 % των παιδιών που ήταν εγγεγραμμένα σε δομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας φοιτούσαν σε ιδιωτικές εγκαταστάσεις και το 53 % σε δημόσιες⁹. Ιδίως για τα παιδιά κάτω των 3 ετών, το 28,2 % των οποίων ήταν εγγεγραμμένα το 2017 σε δομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (μέσος όρος της ΕΕ: 34,4 %), η Κύπρος εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από άτυπες δομές ή ιδιωτικά ιδρύματα (Rentzou, 2018). Από τους 220 παιδικούς σταθμούς που λειτουργούσαν την περίοδο 2016/2017, μόνο οι 6 ήταν δημόσιοι, ενώ οι 153 ήταν ιδιωτικοί και οι υπόλοιποι 61 χρηματοδοτούνταν από δήμους. Οι μεταρρυθμίσεις στο σχολικό πρόγραμμα που ξεκίνησαν το 2016 μαρτυρούν την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση ως προς τη σημασία της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Για όλους τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε παιδικούς σταθμούς εφαρμόζονται επί του παρόντος προγράμματα πρακτικής επιμόρφωσης. Ωστόσο, απαιτείται καλύτερη διερεύνηση και χαρτογράφηση των αναγκών των γονέων για παροχή οικονομικά προσιτής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, μεταξύ άλλων για τα παιδιά κάτω των 3 ετών (Rentzou, 2018).

Τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σημειώνουν εκ νέου μείωση. Το 2018 το 7,8 % των ατόμων ηλικίας 18-24 ετών εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο σε σύγκριση με 8,5 % το 2017. Ενώ το ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου το 2018 ήταν 6,2 % για τους γηγενείς, για τους αλλοδαπούς μαθητές ανήλθε στο 13,9 %. Η διαφορά μεταξύ των φύλων σημείωσε μικρή αύξηση, καθώς το ποσοστό μεταξύ των ανδρών είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό του 2017 (9,9 % έναντι 9,4 %), ενώ το ποσοστό των γυναικών είναι χαμηλότερο (6 % έναντι 7,7 %).

Η μεταρρύθμιση της αξιολόγησης των μαθητών επιδιώκει να διευκολύνει τη μετάβαση μεταξύ των βαθμίδων εκπαίδευσης. Από τον Σεπτέμβριο του 2019 εφαρμόζεται σταδιακά ένα

⁹ Cystat.

νέο ενοποιημένο και ολοκληρωμένο σύστημα αξιολόγησης μαθητών από την προσχολική έως την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Προβλέπεται η στροφή προς τη διαμορφωτική αξιολόγηση σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Έχει ξεκινήσει ήδη διάλογος επί της πρότασης μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και των σχολικών παραγόντων.

Η συνέχεια και η ισότητα στα σχολεία υποφέρουν από τις συχνές αλλαγές εκπαιδευτικών.

Στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου, το οποίο είναι συγκεντρωτικό, το υπουργείο τοποθετεί τους εκπαιδευτικούς σε συγκεκριμένα σχολεία. Με κάποιες εξαιρέσεις, κανένας εκπαιδευτικός δεν μπορεί να παραμείνει πάνω από 6 χρόνια στο ίδιο σχολείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και πάνω από 8 χρόνια στο ίδιο σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μεταθέσεις σε άλλα σχολεία καθορίζονται από τη συγκέντρωση μορίων που βασίζονται κυρίως στα έτη υπηρεσίας. Δεδομένου ότι τα απομακρυσμένα και/ή μειονεκτούντα σχολεία συγκεντρώνουν τις λιγότερες προτιμήσεις, η πλειονότητα του προσωπικού τους είναι νεοεισερχόμενοι εκπαιδευτικοί. Κατά γενικό κανόνα, τόσο τα αποτελέσματα των μαθητών όσο και το κλίμα εντός του σχολείου τείνουν να είναι καλύτερα στα σχολεία με περισσότερο έμπειρους εκπαιδευτικούς (ΟΟΣΑ, 2018β). Η έρευνα δείχνει επίσης ότι οι χώρες στις οποίες τα σχολεία διαθέτουν μεγαλύτερη αυτονομία ως προς την επιλογή των εκπαιδευτικών παρουσιάζουν σημαντικότερη βελτίωση στα αποτελέσματα των μαθητών (ΟΟΣΑ, 2018β).

Οι ψηφιακές δεξιότητες πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω. Στο εργατικό δυναμικό, δηλαδή στα άτομα ηλικίας 25-64 ετών που είναι μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι ή οικογενειακό εργατικό δυναμικό, τα ποσοστά των ατόμων με χαμηλές ψηφιακές δεξιότητες (32 %) ή με βασικές μόνο ψηφιακές δεξιότητες (34 %) είναι υψηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ (25 % και 30 % αντιστοίχως). Αντίθετα, ο αριθμός των ατόμων που αναφέρουν ότι διαθέτουν ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών είναι μικρότερος στην Κύπρο (22 %) από ό,τι στην ΕΕ (36 %). Τα στοιχεία αυτά αποτελούν αντικείμενο προβληματισμού λόγω της αυξανόμενης σημασίας των ψηφιακών τεχνολογιών και της τεχνητής νοημοσύνης στο χώρο εργασίας (ΟΟΣΑ, 2019α). Επιπλέον, η Κύπρος παρουσιάζει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά αποφοίτων φυσικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών στην ΕΕ.

Πλαίσιο 2: Ψηφιακή εκπαίδευση – πρόκληση και ευκαιρία για τα σχολεία

Το ποσοστό των κυπριακών σχολείων στα οποία παρέχεται σημαντικός ψηφιακός εξοπλισμός (φορητοί υπολογιστές, σταθεροί υπολογιστές, κάμερες, διαδραστικοί πίνακες) ανά αριθμό μαθητών και υψηλή ευρυζωνική ταχύτητα είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ, τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019). Συγκριτικά, ο αριθμός των σχολείων που παρέχουν σημαντική ψηφιακή υποστήριξη είναι περιορισμένος: 21 % στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 40 % στην κατώτερη δευτεροβάθμια και 59 % στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έναντι 32 %, 54 % και 84 % αντιστοίχως στην ΕΕ.

Από την έρευνα TALIS προκύπτει ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί (61,8 %) θεωρούν ότι είναι καλά ή πολύ καλά προετοιμασμένοι όσον αφορά τη χρήση τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο πλαίσιο της διδασκαλίας (ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 39,4 %). Σχετικά μικρό ποσοστό εκπαιδευτικών (10,8 %) αναφέρουν ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη επιμόρφωσης στον εν λόγω τομέα (ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 16,1 %) (ΟΟΣΑ, 2019β).

Επί του παρόντος βρίσκονται σε εξέλιξη διάφορες πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ψηφιακής εκπαίδευσης στα σχολεία. Το πρόγραμμα πιστοποίησης «Ευρωπαϊκό πιστοποιητικό ικανότητας χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή» (ECDL) για τους μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εφαρμόζεται με επιτυχία. Το Φεβρουάριο του 2019 ξεκίνησε ένα πιλοτικό πρόγραμμα διάρκειας 18 μηνών, στο πλαίσιο του οποίου διατέθηκαν 250 ταμπλέτες σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για εργασίες τόσο στην τάξη όσο και στο σπίτι. Σε επίπεδο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, εισήχθησαν σε επιλεγμένα σχολεία μαθήματα ΤΠΕ και ρομποτικής. Αγοράστηκαν περίπου 205 ρομπότ για σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με σκοπό την υποστήριξη μαθημάτων ρομποτικής και τη διοργάνωση διαγωνισμών ρομποτικής (ΕΜΠ, 2019).

Έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του τομέα της ειδικής αγωγής. Ένα νέο σχέδιο νόμου υποβλήθηκε σε διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και ως στόχος τέθηκε η ολοκλήρωση τόσο των νομοθετικών όσο και των κανονιστικών διατάξεων έως το τέλος του 2020. Το νομοσχέδιο προβλέπει τη μετατροπή των σχολείων ειδικής αγωγής σε κέντρα υποστήριξης, τα οποία θα ενισχύουν τα γενικά σχολεία και θα παρέχουν ταυτόχρονα εκπαίδευση και στήριξη σε παιδιά με πολλαπλές και σοβαρές ανάγκες υποστήριξης. Η προετοιμασία για τη διδασκαλία μαθητών με ειδικές ανάγκες αποτελεί τη σημαντικότερη ανάγκη επιμόρφωσης των Κυπρίων εκπαιδευτικών (27 %) (ΟΟΣΑ, 2019β).

Η ένταξη των νεοαφιχθέντων μεταναστών αποτελεί μακροπρόθεσμη πρόκληση. Το 2018 υποβλήθηκαν 7 765 νέες αιτήσεις ασύλου –αριθμός σημαντικά υψηλότερος σε σύγκριση με το 2017 (4 600)– εκ των οποίων οι 1 090 υποβλήθηκαν από άτομα κάτω των 18 ετών¹⁰. Όσον αφορά τη σχολική εκπαίδευση, εφαρμόζεται ολοκληρωμένη πολιτική για την ενσωμάτωση των μαθητών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των νεοαφιχθέντων. Ωστόσο, δεν παρέχονται κατευθύνσεις πολιτικής για την παροχή μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε νεαρούς ενήλικους μετανάστες, παρότι το ποσοστό των νεοαφιχθέντων προσφύγων ηλικίας 18-34 ετών είναι ιδιαίτερα υψηλό, καθώς ανέρχεται στο 62 %¹¹. Στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης, η αρχική αξιολόγηση, η τοποθέτηση εκπαιδευτικών και η παρακολούθηση αποτελούν ζητήματα που εγείρουν προκλήσεις. Επιπλέον, η ένταξη των μεταναστών πρέπει να υποστηριχθεί ειδικότερα μέσω της παροχής κατάρτισης σε εκπαιδευτικούς και διευθυντές σχολείων. Από την έρευνα TALIS προκύπτει ότι το ποσοστό των εκπαιδευτικών (48,5 %) που θεωρούν ότι είναι καλά ή πολύ καλά προετοιμασμένοι για να διδάξουν σε πολυπολιτισμικά και/ή πολυγλωσσικά περιβάλλοντα είναι το υψηλότερο στην ΕΕ (ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 23,8 %). Ωστόσο, οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί αναφέρουν επίσης μεγαλύτερη ανάγκη συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης στον συγκεκριμένο τομέα (19,6 %) σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ (13,4 %) (ΟΟΣΑ, 2019β).

6. Εκσυγχρονισμός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Το επίπεδο ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αυξηθεί περαιτέρω. Μετά τη Λιθουανία, η Κύπρος, με 57,1 %, παρουσιάζει το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ (ο μέσος όρος είναι 40,7 %). Οι γυναίκες, με ποσοστό 64,4 %, παρουσιάζουν σημαντικά υψηλότερο ποσοστό ολοκλήρωσης από ό,τι οι άνδρες (49,2 %). Μεταξύ των ατόμων που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό και των γηγενών παρατηρείται μεγάλη διαφορά ως προς την ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία είναι της τάξης των 20,3 ποσοστιαίων μονάδων. Η εξερχόμενη κινητικότητα για την απόκτηση τίτλων σπουδών ανέρχεται στο 13 %, με αποτέλεσμα η Κύπρος να καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση μετά το Λουξεμβούργο. Δυνατότητες βραχυχρόνιας διαμονής στο εξωτερικό για εκπαιδευτικούς σκοπούς παρέχονται αποκλειστικά και μόνο μέσω προγραμμάτων της ΕΕ. Η αναλογία σπουδαστών-εκπαιδευτικών, η οποία ήταν 17,7 προς 1 το 2016, κοντά στο Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Περισσότεροι νέοι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εισέρχονται στην αγορά εργασίας.

Το 2018 το ποσοστό απασχόλησης νέων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά 6,2 ποσοστιαίες μονάδες από το 2017 και ανήλθε στο 81,3 % (μέσος όρος της ΕΕ: 85,4 %). Ωστόσο, από προβλέψεις προκύπτει ότι η πλειονότητα των μελλοντικών θέσεων εργασίας θα αφορούν επαγγέλματα χαμηλής ή μεσαίας ειδίκευσης (Cedefop, 2019). Αυτό σημαίνει ότι η αυξανόμενη προσφορά εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης συνιστά μακροπρόθεσμο κίνδυνο ανεπαρκούς αξιοποίησης των αντίστοιχων δεξιοτήτων.

Η παρακολούθηση του συστήματος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι περιορισμένη. Η συστηματική συγκέντρωση στοιχείων, η ανάλυση και η χρήση στοιχείων για την τεκμηρίωση της πολιτικής σχετικά με την κοινωνική διάσταση ή για την παρακολούθηση των επιδόσεων δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς. Από τους πέντε διαρθρωτικούς δείκτες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, η Κύπρος εφαρμόζει μόνο τον έναν: ποσοτικούς στόχους για τη διεύρυνση της συμμετοχής¹² (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018). Παρά την εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης αποφοίτων για τους σπουδαστές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, δεν υπάρχει αντίστοιχο πρόγραμμα για τους αποφοίτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι αποτελούν και τη συντριπτική πλειονότητα των αποφοίτων στην Κύπρο.

Η διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει αναβαθμιστεί. Ο κυπριακός φορέας διασφάλισης και πιστοποίησης της ποιότητας της ανώτερης εκπαίδευσης (ΔΙΠΑΕ) έγινε πλήρες μέλος της ευρωπαϊκής ένωσης για τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ENQA) το 2019. Από την ίδρυσή του το 2015, ο ΔΙΠΑΕ έχει αξιολογήσει περίπου 300 προγράμματα σπουδών και 6 ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αναμένεται ότι έως το τέλος

¹⁰ Eurostat.

¹¹ Για το 2018.

¹² Οι άλλοι δείκτες αφορούν τα εξής: παρακολούθηση του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου των σπουδαστών· αναγνώριση της άτυπης ή μη τυπικής μάθησης για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση· τα ποσοστά ολοκλήρωσης ως κριτήριο στο πλαίσιο της εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας· χρηματοδοτικοί μηχανισμοί βάσει επιδόσεων, με έμφαση στην κοινωνική διάσταση.

του 2020 θα αξιολογήσει 740 προγράμματα και τα 53 συνολικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου (ENQA, 2019). Καθώς ο φορέας αναπτύσσεται, προτείνεται η σταδιακή μετατροπή του από φορέα ελέγχου σε φορέα παροχής στήριξης για τη βελτίωση της ποιότητας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ENQA, 2019).

7. Εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η συμμετοχή στην ΕΕΚ παραμένει χαμηλή. Το 2017 μόνο το 16,7 % των μαθητών στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είχαν εγγραφεί σε προγράμματα ΕΕΚ, ποσοστό που υπολείπεται κατά πολύ του μέσου όρου της ΕΕ του 47,8 %. Το στοιχείο αυτό αντικατοπτρίζει την έντονη προτίμηση των νεαρών Κυπρίων για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη χαμηλή ελκυστικότητα της ΕΕΚ για τους εργοδότες. Οι σπουδαστές που ήταν εγγεγραμμένοι σε προγράμματα ΕΕΚ είχαν περιορισμένες προοπτικές εργασιακής μαθητείας, δεδομένου ότι για κανένα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα ΕΕΚ δεν αναφέρεται ότι συνδυάζει την εκπαίδευση στη σχολή με προγράμματα μάθησης σε χώρους εργασίας. Ωστόσο, το 2018 το ποσοστό απασχόλησης των νέων αποφοίτων ΕΕΚ αυξήθηκε στο 64,3 % (ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 77,5 %).

Οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της ΕΕΚ συνεχίστηκαν το 2018. Τα προγράμματα μαθητείας συνδέθηκαν με την εκπαίδευση σε εσπερινές τεχνικές σχολές ώστε να διευκολυνθεί η απόκτηση τυπικών επαγγελματικών προσόντων για τους αποφοίτους προγραμμάτων μαθητείας. Ξεκίνησε ένα πρόγραμμα ταχύρρυθμης κατάρτισης σε πρακτικά επαγγέλματα για ανέργους, στο πλαίσιο του οποίου χορηγείται προτεραιότητα στους νέους. Επί του παρόντος βρίσκεται σε εξέλιξη η ίδρυση νέων «τεχνικών και επαγγελματικών σχολών εκπαίδευσης και κατάρτισης», καθώς και η επέκταση και αναβάθμιση ορισμένων από τις ήδη υπάρχουσες σχολές αυτού του είδους. Τα προγράμματα σπουδών ΕΕΚ αναθεωρήθηκαν σε συνεργασία με τον κλάδο προκειμένου να μειωθούν οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. Το 2018 ολοκληρώθηκε η διεξοδική επανεξέταση του συστήματος μαθητείας. Οι τομείς προς μεταρρύθμιση που προσδιορίστηκαν είναι οι εξής: επικαιροποίηση της νομοθεσίας· ενίσχυση του ρόλου του Συμβουλίου Μαθητείας· βελτίωση των κατευθυντήριων γραμμών· βελτίωση της ποιότητας της κατάρτισης στον χώρο εργασίας· και αύξηση της ελκυστικότητας των προγραμμάτων μαθητείας για τους εργοδότες.

8. Ανάπτυξη της εκπαίδευσης ενηλίκων

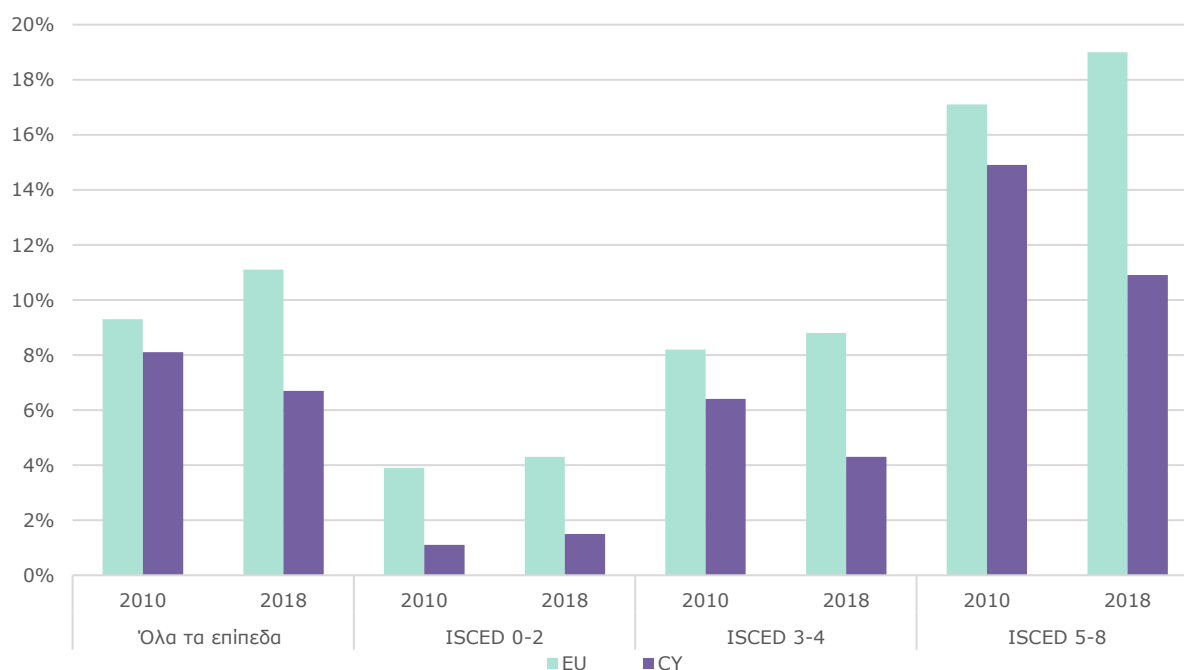
Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων παραμένει χαμηλή. Με ποσοστό 6,7 %, η συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση εξακολουθεί να υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ (11,1 %). Μολονότι παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των ατόμων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-8), το οποίο ανέρχεται στο 10,9 %, υπολείπεται κατά πολύ του μέσου όρου της ΕΕ του 19 % ακόμη και στη συγκεκριμένη κατηγορία. Οι ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων και απόκτησης νέων δεξιοτήτων είναι καίριας σημασίας για τους ενήλικες χαμηλής ειδίκευσης (ISCED 0-2), οι οποίοι αποτελούν επί του παρόντος την ομάδα που αξιοποιεί λιγότερο τα πλεονεκτήματα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Το 2018 το ποσοστό των απασχολούμενων ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης στην Κύπρο ήταν 62 % (μέσος όρος της ΕΕ: 56,8 %) και υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό του 2017. Κατά τη διάρκεια του 2017, μόνο 50 ενήλικοι ηλικίας περίπου 25 ετών και άνω απέκτησαν τίτλο σπουδών ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στοιχείο που αναδεικνύει την ανάγκη να καταβληθούν ουσιαστικότερες προσπάθειες στον τομέα της αναβάθμισης δεξιοτήτων και της απόκτησης νέων δεξιοτήτων. Μέχρι στιγμής δεν έχει θεσπιστεί ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο για την εκπαίδευση ενηλίκων. Οι κυριότερες δράσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής διά βίου μάθησης για την περίοδο 2014-2020.

Δεν έχει διαμορφωθεί ιδιαίτερη επαγγελματική ταυτότητα για τους εκπαιδευτές ενηλίκων, παρότι διαπιστώνεται έλλειψη ατόμων με κατάλληλα προσόντα σε αυτόν τον τομέα. Το πιστοποιητικό «εκπαιδευτή επαγγελματικής κατάρτισης» χορηγείται μετά την ολοκλήρωση κύκλων μαθημάτων κατάρτισης βραχείας διάρκειας (14 ώρες), μέσης ή μεγάλης διάρκειας (περίπου 77 ώρες) ή προγραμμάτων μεταπτυχιακού επιπέδου στην εκπαίδευση ενηλίκων. Δεν προβλέπονται σαφώς καθορισμένες απαιτήσεις επαγγελματικών προσόντων για τους εκπαιδευτές ενηλίκων ούτε προγράμματα κατάρτισης προσαρμοσμένα στις ανάγκες των εκπαιδευτών ενηλίκων που εργάζονται σε διάφορα πεδία. Παρότι η ζήτηση για εκπαιδευτές ενηλίκων είναι υψηλή σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, η προσφορά προσώπων με κατάλληλα προσόντα παραμένει ανεπαρκής.

Βρίσκονται σε εξέλιξη στενευμένα μέτρα για την προώθηση της εκπαίδευσης ενηλίκων. Αναπτύχθηκαν συμπληρωματικά επαγγελματικά πρότυπα και δημιουργήθηκαν τρεις νέες «εσπερινές

σχολές τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης». Το πολυεπιχειρησιακό πρόγραμμα κατάρτισης για τους μακροχρόνια άνεργους επεκτάθηκε ώστε να συμπεριλαμβάνει όλους τους εγγεγραμμένους άνεργους. Τον Οκτώβριο του 2018 εγκρίθηκε το εθνικό σχέδιο δράσης για την καθιέρωση της αναγνώρισης της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, το οποίο θα τεθεί σε πλήρη εφαρμογή έως το 2020. Η εφαρμογή του πλαισίου επαγγελματικών προσόντων εξακολουθεί να βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο και απαιτείται η υιοθέτηση ολοκληρωμένης προσέγγισης ως προς τον τρόπο συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων φορέων. Η εθνική επιτροπή πλαισίου προσόντων, η οποία αποτελεί την αρμόδια αρχή για την αξιολόγηση και την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων που έχουν αποκτηθεί μέσω τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης, λειτουργεί πλέον κανονικά. Ωστόσο, η αποστολή και ο θεσμικός της ρόλος θα πρέπει να διευρυνθούν και να αποκτήσουν πιο συγκεκριμένο χαρακτήρα.

Εικόνα 3 Συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων (ηλικίας 25-64 ετών)

Πηγή: Eurostat, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού. Επιγραμμικός κωδικός δεδομένων: [trng_ifse_03](#):

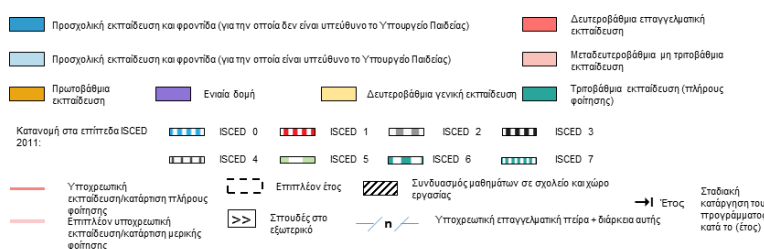
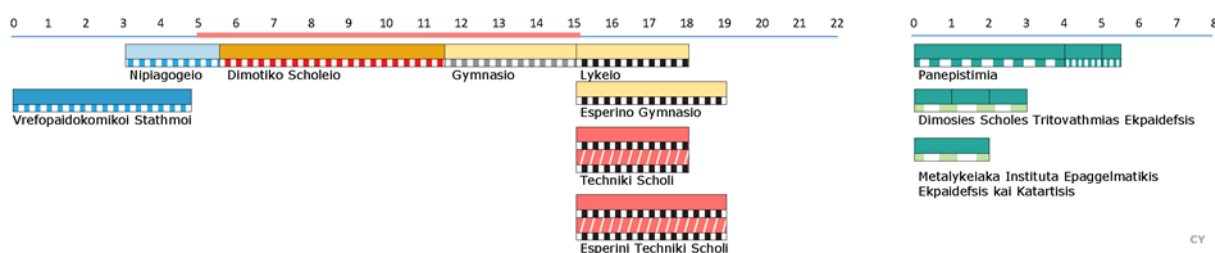
9. Παραπομπές

- Cedefop (2019), 2018 skills forecast, Cyprus (Προβλέψεις του 2018 για τις δεξιότητες, Κύπρος). http://www.cedefop.europa.eu/files/cedefop_skills_forecast_2018_-_cyprus2.pdf
- Cedefop ReferNet (2019), *Cyprus: access to training programmes for all registered unemployed (Κύπρος: πρόσβαση σε προγράμματα κατάρτισης για όλους τους εγγεγραμμένους ανέργους)*. <http://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/cyprus-access-training-programmes-all-registered-unemployed>
- Cedefop (2019), *European Inventory on NQF: Cyprus (Ευρωπαϊκός κατάλογος για τα εθνικά πλαίσια επαγγελματικών προσόντων: Κύπρος)*. http://www.cedefop.europa.eu/files/cyprus_-_european_inventory_on_nqf_2018.pdf
- Cedefop (υπό έκδοση), *Apprenticeship review: Cyprus (Αξιολόγηση μαθητείας: Κύπρος)*.
- Cedefop (υπό έκδοση), *Developments in vocational education and training policy in 2015-19: Cyprus*. Cedefop monitoring and analysis of VET policies (Εξελιξίσεις στην πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης κατά την περίοδο 2015-2019: Κύπρος – Παρακολούθηση και ανάλυση των πολιτικών ΕΕΚ από το Cedefop).
- Cedefop (υπό έκδοση), *Vocational education and training in Cyprus: short description (Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο: συνοπτική περιγραφή)*, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2019), Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου για το 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου του 2019. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-european-semester-country-specific-recommendation-commission-recommendation-cyprus_el.pdf
- ENQA Agency Review (2019), Cyprus Agency of Quality Assurance and Accreditation in Higher Education (CYQAA) [Αξιολόγηση οργανισμού της ENQA για το 2019 – Ο κυπριακός φορέας διασφάλισης και πιστοποίησης της ποιότητας της ανώτερης εκπαίδευσης (ΔΙΠΕΑ)]. https://www.dipae.ac.cy/archeia/ektheseis/alles_ektheseis/enqacyqaa-external-review-report.pdf
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016), *Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe – 2015/16 (Μισθοί και επιδόματα των εκπαιδευτικών και των διευθυντών σχολείων στην Ευρώπη – 2015/2016)*. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8b7fc491-9aea-11e6-868c-01aa75ed71a1/language-en>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), *Education and training monitor 2017. Country analysis. (Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης 2017 – Ανάλυση ανά χώρα)*. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6e709b4c-bac0-11e7-a7f8-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-99675547>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018α), *Boosting teacher quality. Pathways to effective policies (Ενίσχυση της ποιότητας των εκπαιδευτικών – Τρόποι διασφάλισης αποτελεσματικών πολιτικών)*. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/95e81178-896b-11e8-ac6a-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-97869052>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice (2018β), *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2018 (Διαρθρωτικοί δείκτες για την παρακολούθηση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη – 2018)*. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/eurydice/files/structural_indicators_2018.pdf
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice (2018γ), *Teaching Careers in Europe Access, Progression and Support (Σταδιοδρομίες εκπαιδευτικών στην Ευρώπη – Πρόσβαση, πρόοδος και στήριξη)*. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/435e941e-1c3b-11e8-ac73-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-97869117>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019), *2nd survey of schools. ICT in education: Cyprus country report (Δεύτερη έρευνα για τα σχολεία – Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση – Έκθεση χώρας για την Κύπρο)*. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/092c1496-46d6-11e9-a8ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-99674504>
- Ingersoll R. και Strong M. (2011), «The Impact of Induction and Mentoring Programs for Beginning Teachers» (Ο αντίκτυπος των προγραμμάτων εισαγωγικής επιμόρφωσης και μεντόρων για τους νεοδιοριζόμενους εκπαιδευτικούς), *Review of Educational Research*, τόμος 81/2, σ. 201-233. https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1127&context=gse_pubs
- Korelli Y., Kyriacou-Liveri C., Theocharous A. (2019), *Vocational education and training in Europe: Cyprus (Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ευρώπη – Κύπρος)*, εκδόσεις του δικτύου ReferNet του Cedefop σχετικά με την ΕΕΚ στην Ευρώπη για το 2018. http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2019/Cedefop_ReferNet_Vocational_Education_Training_Europe_Cyprus_2018.pdf
- Lamprianou I., Lamprianou T.A. (2013), «Charting Private Tutoring in Cyprus» (Χαρτογράφηση της ιδιωτικής διδασκαλίας στην Κύπρο), στο Bray M., Mazawi A.E., Sultana R.G. (επιμ.), *Private Tutoring Across the Mediterranean. Comparative and International Education* (Η ιδιωτική διδασκαλία στις χώρες της Μεσογείου – Συγκριτική και διεθνής εκπαίδευση), σ. 29-56. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-6209-237-2_3
- Κυβέρνηση της Κύπρου (2019), Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα (ΕΜΠ). <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-cyprus-en.pdf>
- ΟΟΣΑ (2018α), *Early Learning Matters* (Ζητήματα μάθησης στην προσχολική ηλικία). <https://www.oecd.org/education/school/Early-Learning-Matters-Project-Brochure.pdf>
- ΟΟΣΑ (2018β), *Effective Teacher Policies: Insights from PISA (Αποτελεσματικές πολιτικές για τους εκπαιδευτικούς – Στοιχεία από το πρόγραμμα PISA)*. <https://doi.org/10.1787/9789264301603-en>
- ΟΟΣΑ (2019α), *OECD Employment Outlook 2019: The Future of Work (Προοπτικές για την απασχόληση το 2019 – Το μέλλον της εργασίας)*. <https://doi.org/10.1787/9ee00155-en>
- ΟΟΣΑ (2019β), *TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners, TALIS [Αποτελέσματα της έρευνας TALIS για το 2018 (Τόμος I)– Οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές σχολείων ως εκπαιδευόμενοι στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης]*. <https://doi.org/10.1787/1d0bc92a-en>
- Rentzou, Konstantina (2018), *Family support and early childhood education and care in Cyprus: existing policies and challenges (Στήριξη από την οικογένεια και προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στην Κύπρο – Ισχύουσες πολιτικές και υφιστάμενες προκλήσεις)*. <https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1433172>

Παράρτημα Ι: Πηγές βασικών δεικτών

Δείκτης	Επιγραμμικός κωδικός δεδομένων της Eurostat
Ατομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση	edat_lfse_14 + edat_lfse_02
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	edat_lfse_03 + edat_lfs_9912
Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα	educ_uoe_enra10
Χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες	ΟΟΣΑ (PISA)
Ποσοστό απασχόλησης νέων αποφοίτων	edat_lfse_24
Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση	trng_lfse_03
Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	gov_10a_exp
Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ανά σπουδαστή	educ_uoe_fini04
Μαθησιακή κινητικότητα:	
- Σπουδαστές που μετακινούνται για την απόκτηση πτυχίων	Υπολογισμός του JRC βάσει στοιχείων Eurostat/UIS/ΟΟΣΑ.
- Σπουδαστές που μετακινούνται για την απόκτηση ακαδημαϊκών μονάδων	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice (2018), The Structure of the European Education Systems 2018/19: Schematic Diagrams (Η διάρθρωση των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων 2018/2019 – Σχηματικά διαγράμματα), Eurydice Facts and Figures, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρατηρήσεις και ερωτήσεις σχετικά με την παρούσα έκθεση είναι ευπρόσδεκτες και μπορούν να υποβληθούν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στην ακόλουθη διεύθυνση:

Ulrike PISIOTIS
Ulrike.Pisiotis@ec.europa.eu
ή
EAC-UNITE-A2@ec.europa.eu

Συνοπτική παρουσίαση

Σημαντικότερα σημεία της διακρατικής ανάλυσης
Σημαντικότερα σημεία της ανά χώρα ανάλυσης

Συνοπτική παρουσίαση

Οι εκπαιδευτικοί, μεταξύ όλων των παραγόντων στο σχολικό περιβάλλον, θεωρείται ότι έχουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στις εκπαιδευτικές επιδόσεις των μαθητών. Ταυτόχρονα, ποσοστό άνω του 60%¹³ των δημόσιων δαπανών στην εκπαίδευση στην ΕΕ αφορά τους εκπαιδευτικούς. Κάθε πολιτική προσπάθεια που αποσκοπεί στη βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων ή στην αποδοτικότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, οφείλει να εξετάσει προσεκτικά τον ρόλο των εκπαιδευτικών και να αναζητήσει τρόπους για να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να ανταποκριθούν επάξια στο απαιτητικό τους επάγγελμα. Νέα στοιχεία από την έρευνα TALIS του ΟΟΣΑ διαφωτίζει περισσότερο το επάγγελμα των εκπαιδευτικών. Τα πρόσφατα στοιχεία της έρευνας τροφοδοτούν την Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για το 2019, η οποία περιέχει μια ειδική ανάλυση σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς των σχολείων στην ΕΕ. Αποτελώντας μοναδική πηγή πληροφοριών σχετικά τα κίνητρα των εκπαιδευτικών, τη δια βίου μάθηση και τις σταδιοδρομίες τους, τα νέα στοιχεία από την έρευνα TALIS 2018 μπορούν να βοηθήσουν τους φορείς χάραξης πολιτικής να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες των εκπαιδευτικών προλαμβάνοντας και αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις.

Μετά το μέρος που αφορά τους εκπαιδευτικούς, η Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για το 2019 αναλύει τους υφιστάμενους στόχους που έχει θέσει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση το στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στην εκπαίδευση και κατάρτιση 2020 («σημεία αναφοράς της ΕΕ»). Αυτό το μέρος της έκθεσης παρουσιάζει τα τελευταία στοιχεία σχετικά με τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα· τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση· την ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης· τις ανεπαρκείς επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες· το ποσοστό απασχόλησης νέων πτυχιούχων· την εκπαίδευση ενηλίκων· και τη μαθησιακή κινητικότητα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στη συνέχεια, η Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για το 2019 παρέχει μια ανάλυση σχετικά με τους εκπαιδευτικούς δείκτες που χρησιμοποιούνται σε άλλες παγιωμένες ή αναδυόμενες προτεραιότητες, μεταξύ άλλων την εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα· την ψηφιακή εκπαίδευση· την πολυγλωσσία. Η έκθεση ολοκληρώνεται με ένα τμήμα που αναλύει τις δημόσιες επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Στον πυρήνα της μάθησης: οι εκπαιδευτικοί

Σε ολόκληρη την ΕΕ, τα εκπαιδευτικά συστήματα αντιμετωπίζουν ορισμένες προκλήσεις που σχετίζονται με τους εκπαιδευτικούς. Πολλές χώρες αντιμετωπίζουν ήδη ή πρόκειται να αντιμετωπίσουν ελλείψεις εκπαιδευτικών, είτε γενικής εκπαίδευσης, είτε σε συγκεκριμένα μαθήματα (κυρίως φυσικές επιστήμες, τεχνολογία, μηχανική και μαθηματικά), είτε σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές. Λαμβάνοντας υπόψη τα ποσοστά των εκπαιδευτικών ηλικίας άνω των 50 ετών, οι 23 χώρες της ΕΕ που συμμετέχουν στην έρευνα TALIS 2018 θα πρέπει να ανανεώσουν περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού των εκπαιδευτικών κατά την επόμενη δεκαετία. Τουλάχιστον πέντε χώρες της ΕΕ θα πρέπει να ανανεώσουν περίπου το ήμισυ των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά την ίδια περίοδο (Ιταλία, Βουλγαρία, Λιθουανία, Εσθονία, Ελλάδα και Λετονία· το ίδιο ισχύει για τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις πρώτες τρεις χώρες).

Η επιτυχής ανανέωση του πληθυσμού των εκπαιδευτικών απαιτεί δράσεις σε βασικούς παράγοντες, όπως ο αριθμός των μαθητών που αποφασίζουν να ακολουθήσουν σπουδές ώστε να γίνουν εκπαιδευτικοί, ο αριθμός των νέων εκπαιδευτικών που ξεκινούν να εργάζονται και ο αριθμός των εκπαιδευτικών που σταματούν να εργάζονται. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η συγκεκριμένη

¹³ ΓΔ ΕΑΚ υπολογισμός της γενικής στατιστικής δημόσιων οικονομικών της Eurostat, έτος αναφοράς 2017 ([gov_10a_exp](#)).

πρόκληση, θα πρέπει να ενισχυθεί η ελκυστικότητα του επαγγέλματος και η προσφορά ικανοποιητικών συνθηκών εργασίας για μια βιώσιμη επαγγελματική δραστηριότητα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, μόνο το 18% των εκπαιδευτικών της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ θεωρεί ότι το επάγγελμά του χαίρει εκτίμησης από την κοινωνία· και το συγκεκριμένο ποσοστό μειώνεται όσο αυξάνονται τα έτη της διδακτικής εμπειρίας. Ομοίως, το ποσοστό των εκπαιδευτικών που θα επέλεγε να συνεχίσει να εργάζεται στο συγκεκριμένο επάγγελμα μειώνεται σημαντικά, σε αρκετές χώρες της ΕΕ, μεταξύ των πιο έμπειρων εκπαιδευτικών. Συνολικά, υπάρχει μια ιδιαίτερη πρόκληση για την προσέλκυση των ανδρών στη διδασκαλία· και ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια και προσχολική εκπαίδευση, όπου το ποσοστό των γυναικών εκπαιδευτικών φτάνει το 85% και το 96% αντίστοιχα.

Οι μισθοί των εκπαιδευτικών δεν συγκρίνονται πάντοτε επάξια με τους μισθούς άλλων εξίσου εξειδικευμένων επαγγελματιών. Μεταξύ των χωρών της ΕΕ με διαθέσιμα δεδομένα, σε τέσσερις χώρες (Τσεχία, Σλοβακία, Ιταλία και Ουγγαρία), οι εκπαιδευτικοί σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης κερδίζουν λιγότερο από το 80% σε σχέση με άλλους εργαζομένους που έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στα περισσότερα κράτη μέλη, οι εκπαιδευτικοί στην πρωτοβάθμια (και κυρίως στην προσχολική) εκπαίδευση κερδίζουν λιγότερα σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ο νόμιμος μισθός των εκπαιδευτικών τείνει να είναι υψηλότερος στη βαθμίδα της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με τη βαθμίδα της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σημειώνονται επίσης ελλείψεις εκπαιδευτικών με συγκεκριμένα προφίλ. Σχεδόν το 40% των διευθυντών/-ριών στα σχολεία της κατώτερης δευτεροβάθμιας της ΕΕ δηλώνει ότι η έλλειψη εκπαιδευτικών για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες υποβαθμίζει την ποιότητα της διδασκαλίας στο σχολείο του. Οι διευθυντές/-ριες επισημαίνουν επίσης τις ελλείψεις εκπαιδευτικών με ικανότητες διδασκαλίας σε πολυπολιτισμικό ή πολύγλωσσο περιβάλλον (οι μεγαλύτερες ελλείψεις παρατηρούνται στη Γαλλία, την Ιταλία και την Πορτογαλία), καθώς και ικανότητες στη διδασκαλία μαθητών από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντα περιβάλλοντα (μεγαλύτερες ελλείψεις στη Γαλλία, την Ιταλία και την Πορτογαλία). Αυτός ο δεύτερος τύπος έλλειψης σχετίζεται με την αλλαγή (τεχνολογία, πολυμορφία στις τάξεις) και υπογραμμίζει την ανάγκη βελτίωσης της κατάρτισης (αρχικής και συνεχούς).

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη το εξελισσόμενο τεχνολογικό και δημογραφικό υπόβαθρο, οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται νέες δεξιότητες περισσότερο από ποτέ, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας στην τάξη, της διδασκαλίας σε ένα τεχνολογικά εξελιγμένο περιβάλλον και της υιοθέτησης συνεργατικών διδακτικών πρακτικών. Ενώ το 92% των εκπαιδευτικών αναφέρει τακτική συμμετοχή στην επαγγελματική ανάπτυξη, το 21% δηλώνει ότι χρειάζεται περαιτέρω εκπαίδευση για τη διδασκαλία μαθητών με ειδικές ανάγκες. Το 16% αναφέρει μια περαιτέρω ανάγκη κατάρτισης σε σχέση με τη χρήση των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) για τη διδασκαλία· ενώ περίπου το 13% αναφέρει μια περαιτέρω ανάγκη κατάρτισης στη διδασκαλία σε πολυγλωσσικό και πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Αυξανόμενη συμμετοχή και ολοκλήρωση της εκπαίδευσης: βασικά επιτεύγματα κατά την τελευταία δεκαετία

Κατά την τελευταία δεκαετία η ΕΕ γνώρισε μια τεράστια αύξηση του ποσοστού ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και πέτυχε τον στόχο της να αυξήσει το ποσοστό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τουλάχιστον στο 40% στον πληθυσμό ηλικίας 30-34 ετών - από 32% το 2009. Παρά τη συγκεκριμένη αύξηση, υπάρχουν σαφείς τάσεις ανισοτήτων όσον αφορά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης. Για παράδειγμα, κατά μέσο όρο, το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ των γυναικών (45,8%) είναι υψηλότερο σε σχέση με αυτό των ανδρών (35,7%) και το χάσμα αυξάνεται συνεχώς κατά τα τελευταία έτη. Συνήθως, οι γυναίκες ολοκληρώνουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση νωρίτερα από τους άνδρες. Επίσης, το ποσοστό των νέων αποφοίτων που γεννήθηκαν στη δηλούσα χώρα ή αλλού στην ΕΕ είναι μεγαλύτερο σε σχέση

με τους συνομηλικούς τους από τρίτες χώρες (41,0% έναντι 35,8% αντίστοιχα). Ωστόσο, μια επισκόπηση των μέτρων πολιτικής για τη διεύρυνση της ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δείχνει ότι λιγότερο από το ήμισυ των χωρών της ΕΕ θέτουν συγκεκριμένους στόχους για τη στήριξη της συμμετοχής των υποεκπροσωπούμενων ομάδων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως για παράδειγμα των ατόμων με αναπηρία, των μεταναστών ή των μαθητών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα.

Η συμμετοχή παιδιών ηλικίας 4 ετών στην προσχολική εκπαίδευση έχει επεκταθεί και είναι σχεδόν καθολική. Παρουσιάζονται επίσης υψηλά ποσοστά συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση από την ηλικία των 3 ετών. Ωστόσο, το ποσοστό συμμετοχής 90% για τον γενικό πληθυσμό μειώνεται στο 77,8% στην ομάδα των παιδιών που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό. Η εμπειρία της εκπαίδευσης στα πρώτα έτη της ζωής έχει διαπιστωθεί ότι ευνοεί τις καλύτερες εκπαιδευτικές επιδόσεις σε μεταγενέστερα στάδια και ιδιαίτερα για τα παιδιά από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Θα πρέπει να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της εξασφάλισης ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση κατά τα πρώτα έτη της ζωής.

Δεδομένου ότι το πλαίσιο συνεργασίας της ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ξεκίνησε το 2009, το ποσοστό των νέων ενηλίκων που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και την κατάρτιση χωρίς να ολοκληρώσουν τουλάχιστον την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχει μειωθεί σημαντικά. Ωστόσο, σε επίπεδο ΕΕ, η συγκεκριμένη διαδικασία σταμάτησε μετά το 2016. Συγκρίνοντας τα έτη 2016 και 2018, σημειώθηκε πρόοδος στον συγκεκριμένο δείκτη σε μεγάλες χώρες όπως η Ισπανία ή η Πολωνία, καθώς και σε άλλες χώρες όπως η Ρουμανία, οι Κάτω Χώρες και η Πορτογαλία. Ωστόσο, η συγκεκριμένη πρόοδος αντισταθμίστηκε από τις αρνητικές εξελίξεις σε άλλες χώρες - για παράδειγμα, την Ιταλία, τη Σουηδία, τη Δανία, τη Σλοβακία και την Εσθονία (σε φθίνουσα σειρά κατά μέγεθος πληθυσμού). Επιπλέον, τα τελευταία 2 έτη, τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου αυξήθηκαν τόσο για τους νέους ενήλικες που γεννήθηκαν στην ΕΕ (μεταξύ 2016 και 2017) όσο και για αυτούς που γεννήθηκαν εκτός αυτής (μεταξύ 2017 και 2018). Η μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης παραμένει προτεραιότητα και στόχος της ΕΕ, καθώς οι μαθητές που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και την κατάρτιση πριν αποκτήσουν δίπλωμα ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απειλούνται με χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Η κύρια πρόκληση για την επόμενη δεκαετία: βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων στο σχολείο και αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση

Η συμμετοχή στην εκπαίδευση μπορεί να μετρηθεί βάσει δεδομένων σχετικά με τις εγγραφές, τα προσόντα ή τους ελέγχους επιδόσεων. Οι τελευταίοι δείχνουν ότι η μείωση του αριθμού των ατόμων ηλικίας 15 ετών με ανεπαρκείς επιδόσεις για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ κάτω του 15% έως το 2020¹⁴ εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, ιδίως για τους μαθητές που προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα. Οι ανεπαρκείς επιδόσεις στα μαθηματικά, την ανάγνωση ή τις φυσικές επιστήμες στην ηλικία των 15 ετών έχει αντίκτυπο στις πιθανότητες των ατόμων να συνεχίσουν τις σπουδές τους, να βρουν και να διατηρήσουν μια θέση εργασίας αργότερα στη ζωή τους, να συμβαδίσουν με τις ταχύτερες τεχνολογικές αλλαγές και να αναπτυχθούν ως πολίτες. Μεταξύ του 2012 και του 2015, η ΕΕ απομακρύνθηκε σημαντικά από την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου. Περίπου το ένα πέμπτο των μαθητών στην ΕΕ δεν είναι σε θέση να ολοκληρώσει βασικά ζητούμενα ανάγνωσης, ενώ το ποσοστό είναι ελαφρώς υψηλότερο για τις φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά (στοιχεία για το 2015). Παρά τις λιγότερο ευνοϊκές ή ορισμένες φορές δυσμενείς συνθήκες περιβάλλοντος, περίπου το ένα τέταρτο των μαθητών από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντα περιβάλλοντα που γεννήθηκαν σε άλλη χώρα θεωρούνται ακαδημαϊκά ανθεκτικοί. Μεμονωμένοι παράγοντες που συνδέονται με την υψηλότερη ανθεκτικότητα περιλαμβάνουν τις υψηλές ακαδημαϊκές προσδοκίες και τη μη επανάληψη τάξεων, ενώ η αποστασιοποίηση από το σχολείο (για παράδειγμα, απουσίες και κατάχρηση ουσιών) συσχετίζεται

¹⁴ Τα στοιχεία για το συγκεκριμένο σημείο αναφοράς προέρχονται από την έρευνα PISA του ΟΟΣΑ. Οι μαθητές με βαθμολογία κάτω από το επίπεδο 2 θεωρείται ότι έχουν ανεπαρκείς επιδόσεις.

αρνητικά με την ανθεκτικότητα. Σε σχολικό επίπεδο, η χρήση σχολικών αξιολογήσεων, η σύνδεση των αποτελεσμάτων των μαθητών στις αξιολογήσεις με τις επιδόσεις των εκπαιδευτικών, η επαρκής παροχή αιθουσών μελέτης και η φοίτηση των μαθητών σε περιβάλλοντα με μαθητές υψηλότερης κοινωνικοοικονομικής κατάστασης αποτελούν παράγοντες που συσχετίζονται θετικά με την ανθεκτικότητα.

Με την πάροδο των ετών, σημειώθηκε περιορισμένη αύξηση του ποσοστού των ενηλίκων που συμμετείχαν στην εκπαίδευση και την κατάρτιση τις τελευταίες 4 εβδομάδες στην ΕΕ - από 9,5% το 2008 σε 11,1% το 2018. Επιπλέον, σε όλες σχεδόν τις χώρες της ΕΕ τα άτομα με ελάχιστη ή καθόλου τυπικά προσόντα στην εκπαίδευση - εκείνα που χρειάζονται περισσότερο την πρόσβαση στην εκπαίδευση - είναι λιγότερο πιθανό να επωφεληθούν από αυτήν. Η ηλικία και η ολοκλήρωση της εκπαίδευσης έχουν σημασία όσον αφορά τη συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση. Οι νέοι ενήλικες (25-34) έχουν πάνω από τέσσερις φορές περισσότερες πιθανότητες να συμμετάσχουν στη μάθηση σε σχέση με τα άτομα ηλικίας 55-64 ετών. Ομοίως, όσοι κατέχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν πάνω από τέσσερις φορές περισσότερες πιθανότητες να συμμετάσχουν στη μάθηση σε σχέση με εκείνους που κατέχουν δίπλωμα ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ανάπτυξη ικανοτήτων για τη μελλοντική ζωή και απασχόληση

Η έρευνα έχει διαπιστώσει εδώ και καιρό τα θετικά αποτελέσματα της δυνατότητας φοίτησης στο εξωτερικό. Η διακρατική μαθησιακή κινητικότητα συνδέεται με τη μελλοντική κινητικότητα, τα υψηλότερα κέρδη και τον χαμηλότερο κίνδυνο ανεργίας. Η «προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας, ώστε να καταστεί πραγματικότητα για όλους», αποτελεί έναν από τους στόχους του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης¹⁵. Το 2017, το 11,6% των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν «μετακινούμενοι» μαθητές, κάτι που σημαίνει ότι φοίτησαν για μέρος ή το σύνολο των σπουδών τους στο εξωτερικό. Περίπου το 8% εξ αυτών παρέμειναν στο εξωτερικό για μικρές χρονικές περιόδους, ενώ το 3,6% αποφοίτησε σε άλλη χώρα. Το πρόγραμμα Erasmus+ υποστήριξε περίπου τις μισές από τις βραχυπρόθεσμες περιόδους σπουδών κατά τις οποίες φοίτησαν στο εξωτερικό οι απόφοιτοι της ΕΕ. Συνολικά, το Λουξεμβούργο, η Κύπρος, οι Κάτω Χώρες και η Φινλανδία (σε φθίνουσα σειρά) κατέχουν υψηλά ποσοστά μετακινούμενων αποφοίτων. Όσον αφορά την εσωτερική κινητικότητα, η καταγραφή του όγκου των μαθητών που μεταβαίνουν σε μια χώρα για μια περίοδο σπουδών μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρο της ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος. Στον συγκεκριμένο δείκτη το Ηνωμένο Βασίλειο έχει το προβάδισμα - τόσο σε ποσοστό των εισερχόμενων αποφοίτων όσο και σε απόλυτες τιμές.

Υπάρχουν ορισμένες βασικές δεξιότητες (ή συνδυασμός γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφοράς) που μπορούν να στηρίξουν τις ευκαιρίες ζωής ενός ατόμου και επίσης να διευκολύνουν τη μετάβαση στην αγορά εργασίας και τις προοπτικές επαγγελματικής σταδιοδρομίας. Για παράδειγμα, η συμμετοχή στην εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα αυξάνει την πιθανότητα ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο μέλλον κατά 35% κατά μέσο όρο. Από αυτό το 35%, αύξηση κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες οφείλεται στη βελτίωση της επίγνωσης των συμμετεχόντων για τις επιχειρηματικές τους δεξιότητες. Ωστόσο, τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι η συμμετοχή στην εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα στην ΕΕ είναι προαιρετική και μόνο λίγες χώρες την καθιστούν υποχρεωτική.

¹⁵ Τον Νοέμβριο του 2017, οι ηγέτες της ΕΕ συναντήθηκαν στο Γκέτεμποργκ για να συζητήσουν την κοινωνική διάσταση της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης και του πολιτισμού. Στο πλαίσιο της συζήτησης για το μέλλον της Ευρώπης, η Επιτροπή παρουσίασε το όραμά της και συγκεκριμένα βήματα για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025. Ένας από τους κύριους στόχους του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης είναι η «προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας, ώστε να καταστεί πραγματικότητα για όλους», αξιοποιώντας τις θετικές εμπειρίες του προγράμματος Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και διευρύνοντας τη συμμετοχή σε αυτά, καθώς και με τη δημιουργία μιας ενωσιακής φοιτητικής ταυτότητας, που θα προσφέρει έναν νέο φιλικό προς τον χρήστη τρόπο αποθήκευσης πληροφοριών στο ιστορικό σπουδών κάθε ενός ατόμου. Άλλα μέτρα για την ενίσχυση της κινητικότητας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης περιλαμβάνουν την έναρξη νέων διαδικασιών για την εξασφάλιση της αμοιβαίας αναγνώρισης των πτυχίων· τη βελτίωση της εκμάθησης γλωσσών·τη δημιουργία δικτύου ευρωπαϊκών πανεπιστημίων· και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και της κινητικότητάς τους.

Επιπλέον, οι δυνατότητες των ψηφιακών τεχνολογιών για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών παρακωλύονται από τις προκλήσεις που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα. Προκειμένου να υποβληθούν επιτυχώς σε ψηφιακό μετασχηματισμό, τα σχολεία θα πρέπει να υποστηρίξουν τις ψηφιακές ικανότητες των εκπαιδευτικών για παιδαγωγική χρήση, να σχεδιάσουν καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και να παρέχουν ψηφιακό εξοπλισμό καθώς και καλύτερη συνδεσιμότητα. Η ανάπτυξη ικανοτήτων για ψηφιακή αξιολόγηση θα πρέπει να εφαρμοστεί για τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, τα σχολεία και τα εκπαιδευτικά συστήματα.

Επιπλέον, η γνώση ξένων γλωσσών μπορεί να αυξήσει τις προοπτικές απασχόλησης των ατόμων. Συνολικά στην Ευρώπη, μεταξύ του 2005 και του 2015, ο αριθμός των μαθητών που παρακολούθησαν υποχρεωτικά μαθήματα εκμάθησης γλωσσών αυξήθηκε τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Όσον αφορά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το 83,7% των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έμαθε τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα το 2014, έναντι του 67,3% σχεδόν μια δεκαετία πριν. Στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 59% των μαθητών έμαθε δύο γλώσσες στο σχολείο το 2015, έναντι του 46,7% το 2005.

Αφού έφτασε στο χαμηλότερο σημείο το 2013 (75,4%), το ποσοστό απασχόλησης των νέων πτυχιούχων αυξάνεται συνεχώς στην ΕΕ. Με ποσοστό 81,6% το 2018, το ποσοστό πλησιάζει σήμερα τα επίπεδα πριν από την κρίση του 2008, ήτοι το 82%. Ωστόσο, ορισμένες χώρες εξακολουθούν να πλήττονται από τις επιπτώσεις της κρίσης στην απασχολησιμότητα των νέων πτυχιούχων - ιδίως η Ελλάδα και η Ιταλία, όπου τα ποσοστά απασχόλησης των νέων πτυχιούχων κυμαίνονται περίπου στο 55%. Σε σύγκριση με τους πτυχιούχους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με επαγγελματική κατάρτιση, εκείνοι που διαθέτουν προσόντα γενικού προσανατολισμού έχουν λιγότερο εύκολη μετάβαση στην αγορά εργασίας (66,3% έναντι 79,5%). Το ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανήλθε σε 85,5% το 2018.

Δημόσιες επενδύσεις στην εκπαίδευση

Το 2017, τα κράτη μέλη της ΕΕ επένδυσαν κατά μέσο όρο το 4,6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) στα εκπαιδευτικά τους συστήματα. Το συγκεκριμένο ποσοστό παρουσιάζει ελαφρά αλλά συνεχή πτώση κατά τα τελευταία έτη, από 4,9% το 2014. Κατά μέσο όρο, οι χώρες της ΕΕ αφιερώνουν περίπου το ένα τρίτο των δημόσιων δαπανών τους για την προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση· το 41% στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση· και το 15% στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Όσον αφορά τους διαφορετικούς τομείς της εκπαίδευσης, οι πραγματικές δαπάνες στη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση μειώθηκαν (-1,3% μεταξύ 2016 και 2017), ενώ αυξήθηκαν στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση (+1,4%), καθώς και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (+1,7%).

Μέχρι στιγμής οι τάσεις στις δαπάνες για την εκπαίδευση είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητες από τις δημογραφικές εξελίξεις, με μερική εξαίρεση τις δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Λόγω της προβλεπόμενης μείωσης του πληθυσμού σχολικής ηλικίας σε πολλές χώρες της ΕΕ, ακόμη και οι σταθερές δαπάνες για την εκπαίδευση είναι πιθανό να οδηγήσουν σε αύξηση των δαπανών ανά μαθητή.

Σημαντικότερα σημεία ανά χώρα

Αυστρία

Προκειμένου να αποφευχθούν οι ελλείψεις εκπαιδευτικών, η Αυστρία πρέπει να προσελκύσει αρκετούς μαθητές στην αρχική κατάρτιση εκπαιδευτικών και να βελτιώσει τη συνεχή επαγγελματική τους ανάπτυξη. Οι επενδύσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποσκοπούν στη βελτίωση του περιβάλλοντος σπουδών. Η βελτίωση των ψηφιακών ικανοτήτων συνιστά προτεραιότητα στο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις που διακόπηκαν ενδέχεται να αποδυναμώσουν τις προσπάθειες ενσωμάτωσης των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και βελτίωσης των εκπαιδευτικών επιδόσεων των μαθητών από κοινωνικά μειονεκτούντα περιβάλλοντα.

Βέλγιο

Η φλαμανδική κοινότητα (BE fl) θα εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις σε όλες για βαθμίδες εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της εναλλασσόμενης κατάρτισης, από τον Σεπτέμβριο του 2019. Η γαλλόφωνη κοινότητα (BE fr) θα εφαρμόσει επίσης σχολικές μεταρρυθμίσεις, ξεκινώντας από αλλαγές στη διακυβέρνηση, συνεχίζοντας με το νέο διευρυνόμενο κοινό πρόγραμμα σπουδών και τη μεταρρύθμιση της αρχικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών από τον Σεπτέμβριο του 2020. Οι δαπάνες για την εκπαίδευση στο Βέλγιο συγκαταλέγονται μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ, αλλά οι εκπαιδευτικές επιδόσεις είναι συγκριτικά χαμηλές, γεγονός που υποδεικνύει περιθώρια για αυξημένη αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα. Προκειμένου να μειωθούν οι ανισότητες και να βελτιωθούν οι επιδόσεις, οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται περισσότερη υποστήριξη για τη διαχείριση της ποικιλομορφίας στην τάξη. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι υψηλό, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται διαφορές μεταξύ περιφερειών και ομάδων.

Βουλγαρία

Ο εκσυγχρονισμός του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης συνεχίζεται, ενώ η ποιότητα, η συνάφεια με την αγορά εργασίας και η ένταξη εξακολουθούν να συνιστούν προκλήσεις. Οι δημογραφικές τάσεις και η αυξανόμενη ελλείψεις δεξιοτήτων υποδηλώνουν ότι η Βουλγαρία θα πρέπει να επενδύσει καλύτερα στις δεξιότητες του σημερινού και του μελλοντικού εργατικού δυναμικού της. Η ανάγκη αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης του ενήλικου πληθυσμού είναι μεγάλη, ενώ η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι χαμηλή. Το κύρος του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού είναι χαμηλό, ενώ το εργατικό δυναμικό των εκπαιδευτικών γηράσκει. Οι μισθοί αυξάνονται ως μέσο ενίσχυσης της ελκυστικότητας του επαγγέλματος. Έχουν ληφθεί μέτρα για την ενίσχυση της συνάφειας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) με την αγορά εργασίας.

Γαλλία

Εξακολουθούν να καταβάλλονται προσπάθειες για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων και τη μείωση των ανισοτήτων, με την υποστήριξη του διδακτικού προσωπικού και τα μέτρα χρηματοδότησης. Ένας νέος νόμος για την εκπαίδευση επεκτείνει τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ηλικίες 3-18. Οι αρχές αντιμετωπίζουν την πρόκληση να συνδυάσουν τον ταχύ ρυθμό των μεταρρυθμίσεων με την ανάγκη διαβουλεύσεων με τους ενδιαφερόμενους προκειμένου να εξασφαλίσουν την ικανοποιητική αφομοίωση των μέτρων και τον βέλτιστο αντίκτυπο. Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη.

Γερμανία

Η Γερμανία ανακοίνωσε σημαντικές επενδύσεις στην ψηφιοποίηση, την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την έρευνα κατά την προσεχή δεκαετία, αλλά και στη σχολική εκπαίδευση. Η Γερμανία προετοιμάζεται για θεμελιώδεις αλλαγές στις δεξιότητες του εργατικού της δυναμικού, αναλαμβάνοντας ψηφιακές πρωτοβουλίες και επαναπροσδιορίζοντας το σύστημα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Το εκπαιδευτικό εργατικό δυναμικό γηράσκει και η Γερμανία αντιμετωπίζει την πρόκληση να αντικαταστήσει έναν μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών. Οι νέοι από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά και/ή μεταναστευτικά περιβάλλοντα εξακολουθούν να υστερούν όσον αφορά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης.

Δανία

Οι αλλαγές στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση την καθιστούν πιο ευέλικτη και προσανατολισμένη στην αγορά εργασίας, αλλά η ανάγκη για περισσότερους αποφοίτους STEM εξακολουθεί να υφίσταται. Ο αριθμός των μαθητών έχει αυξηθεί και έχουν ληφθεί μέτρα για την προώθηση της εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι μειωμένες δαπάνες για την εκπαίδευση επηρεάζουν τα σχολεία και τα πανεπιστήμια. Παρουσιάζεται σημαντική διαφοροποίηση κατά τόπους όσον αφορά τις εκπαιδευτικές επιδόσεις των νέων από μεταναστευτικό υπόβαθρο.

Ελλάδα

Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι εξαιρετικά ελκυστικό στην Ελλάδα, αλλά παρατηρείται έλλειψη ευκαιριών και κινήτρων για τη βελτίωση του επαγγελματισμού. Οι δαπάνες για την εκπαίδευση είναι χαμηλότερες από τις αντίστοιχες των περισσότερων χωρών της ΕΕ και αφορούν σε μεγάλο βαθμό τους μισθούς. Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου έχει σημειώσει περαιτέρω μείωση, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές. Η εξεύρεση απασχόλησης μετά την εκπαίδευση εξακολουθεί να είναι δύσκολη, ακόμα και για τα άτομα υψηλής ειδίκευσης. Εφαρμόζονται μέτρα για την καταπολέμηση της διαρροής εγκεφάλων όσον αφορά τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά η διεθνοποίηση των ελληνικών πανεπιστημίων δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς.

Εσθονία

Η Εσθονία αναπτύσσει μια εκπαιδευτική στρατηγική για την περίοδο 2021-2035, με στόχο τη σταδιακή αλλαγή του συστήματος προκειμένου να ανταποκριθεί στις αλλαγές στην αγορά εργασίας και την κοινωνία. Λόγω των δημογραφικών τάσεων και της περιορισμένης ανταπόκρισης του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η ευθυγράμμιση της προσφοράς δεξιοτήτων και της ζήτησης εργασίας εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Η γήρανση του εκπαιδευτικού αποτελούν μακροπρόθεσμη πρόκληση για τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων σημείωσε ρεκόρ, αλλά η ανάγκη για αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανεκπαίδευση παραμένει υψηλή.

Ηνωμένο Βασίλειο

Καταβάλλονται προσπάθειες για την αντιμετώπιση του υψηλού ποσοστού των εκπαιδευτικών που εγκαταλείπουν το επάγγελμα. Στην Αγγλία, οι παιδαγωγικές ακαδημίες αυξάνονται σε αριθμό, αλλά πολλές αντιμετωπίζουν οικονομικές πιέσεις. Οι συνέπειες του Brexit στην τριτοβάθμια εκπαίδευση του Ηνωμένου Βασιλείου είναι ασαφείς, αλλά θα χρειαστεί πολιτική απόκριση για την αντιμετώπιση της πιθανής απώλειας χρηματοδότησης της έρευνας από την ΕΕ και της μείωσης των εισαγωγών μαθητών. Η Αγγλία θα εισαγάγει νέα προσόντα στο πλαίσιο των εν εξελίξει μεταρρυθμίσεων της ανώτερης δευτεροβάθμιας ΕΕΚ.

Ιρλανδία

Η Ιρλανδία διαθέτει ένα ισχυρό πλαίσιο για την εξασφάλιση εκπαιδευτικών υψηλής κατάρτισης και περαιτέρω σχέδια για την κάλυψη των αναδυόμενων αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης εκπαιδευτικών. Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου συνέχισε να παρουσιάζει μείωση και προβλέπεται υποστήριξη για τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα από νέα εθνικά συστήματα. Παρά τις αυξημένες δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση, οι επενδύσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν συνέχισαν να συμβαδίζουν με τον αυξανόμενο αριθμό μαθητών. Η Ιρλανδία υλοποιεί πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην αναβάθμιση και την αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, αλλά ο αριθμός των ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης στον πληθυσμό παραμένει σημαντικός.

Ισπανία

Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι ελκυστικό, αλλά οι συνθήκες εργασίας διαφέρουν μεταξύ των περιφερειών και μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών συστημάτων. Οι ιδιωτικές δαπάνες στην εκπαίδευση είναι σημαντικές, ενώ οι δημόσιες δαπάνες είναι στατικές σε σχέση με το ΑΕΠ. Οι προγραμματισμένες μεταρρυθμίσεις, αντανakλώντας τις πολιτικές αβεβαιότητες, επιβραδύνθηκαν. Η διαδικασία εκσυγχρονισμού της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης συνεχίζεται. Η συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση αυξάνεται με βραδείς ρυθμούς.

Ιταλία

Η Ιταλία επενδύει πολύ λιγότερο στην εκπαίδευση σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ, ιδίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το ποσοστό των εκπαιδευτικών που είναι ικανοποιημένοι με την εργασία τους συγκαταλέγεται μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ, αλλά μόνο ένα μικρό ποσοστό πιστεύει ότι το επάγγελμά του χαίρει εκτίμησης. Η υποχρεωτική, προσανατολισμένη στην εργασία εκπαίδευση, στο πλαίσιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα μπορούσε να συμβάλει στην παροχή πιο δομημένης κατάρτισης στους μαθητευόμενους και στη διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι χαμηλό, ενώ η μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία παραμένει δύσκολη, ακόμη και για άτομα με υψηλή ειδικευση.

Κάτω Χώρες

Το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου είναι χαμηλότερο από τον εθνικό στόχο στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», αλλά έχει παρουσιάσει ελαφριά αύξηση. Οι Κάτω Χώρες αντιμετωπίζουν μια αυξανόμενη έλλειψη εκπαιδευτικών, τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι συμφωνίες ποιότητας για την περίοδο 2019-2022 αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η ολλανδική τριτοβάθμια εκπαίδευση προσελκύει ολοένα και περισσότερο ξένους μαθητές.

Κροατία

Η πιλοτική εφαρμογή της μεταρρύθμισης του προγράμματος σπουδών και η φιλόδοξη προετοιμασία για την πλήρη εφαρμογή βρίσκονται σε εξέλιξη. Στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, οι μεταρρυθμίσεις βρίσκονται σε εξέλιξη. Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παρακωλύεται από την έλλειψη εκπαιδευτικών και κατάλληλων χώρων. Τα σχέδια για τη διεύρυνση του πολύ σύντομου μέσου χρόνου διδασκαλίας θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη βελτίωση των χαμηλών εκπαιδευτικών επιδόσεων.

Κύπρος

Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι εξαιρετικά ελκυστικό. Οι μεταρρυθμίσεις για την αναβάθμιση είναι πολλά υποσχόμενες, αλλά θα πρέπει να συνεχιστούν και να διευρυνθούν. Οι μεταρρυθμίσεις υλοποιούνται για την προώθηση της υψηλής ποιότητας δημόσιας προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Ωστόσο, η πρόβλεψη είναι ανεπαρκής για τα πρώτα έτη. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αυξηθεί περαιτέρω, αλλά η ανεπαρκής χρησιμοποίηση των δεξιοτήτων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, δεδομένων των ειδικών χαρακτηριστικών της κυπριακής αγοράς εργασίας. Έχουν ληφθεί μέτρα για την αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της εκπαίδευσης ενηλίκων, ωστόσο η ελκυστικότητα αμφοτέρων των τομέων και η συμμετοχή παραμένουν χαμηλές.

Λετονία

Η Λετονία έχει ήδη επιτύχει και υπερβεί τους εκπαιδευτικούς της στόχους που έχει θέσει στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η Λετονία θα πρέπει να επιτύχει περαιτέρω βελτιώσεις στις εκπαιδευτικές επιδόσεις μέσω του νέου προγράμματος σπουδών που βασίζεται στις ικανότητες, της ισχυρότερης ατομικής προσέγγισης για τους μαθητές που αντιμετωπίζουν κινδύνους και της υποστήριξης για την ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η εγγραφή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) αυξάνεται και το ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης βελτιώνεται, ωστόσο αμφότερα παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η σταδιακή αύξηση των επενδύσεων και οι διαδοχικές αλλαγές στη διασφάλιση της ποιότητας είναι ευπρόσδεκτες, αλλά ο τομέας παραμένει κατακερματισμένος και η διεθνής ανταγωνιστικότητα χαμηλή.

Λιθουανία

Οι τρέχουσες τάσεις στον πληθυσμό των μαθητών και του εργατικού δυναμικού των εκπαιδευτικών απαιτούν μια συνολική στρατηγική για τη διαχείριση της προσφοράς και της ζήτησης των εκπαιδευτικών. Η βελτίωση των βασικών ικανοτήτων και των σχετικών δεξιοτήτων εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα σε όλες τις βαθμίδες. Η περαιτέρω ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Έχουν τεθεί σε εφαρμογή μέτρα για την αύξηση της συνολικής αποδοτικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος, ωστόσο απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την εξασφάλιση της

εφαρμογής τους. Υπάρχει έλλειψη μέτρων πολιτικής για την αντιμετώπιση της χαμηλής συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Λουξεμβούργο

Το 2018, οι πιο ευέλικτες απαιτήσεις εισαγωγής για τον διαγωνισμό πρόσληψης για τους εκπαιδευτικούς προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης προσέλκυσαν περισσότερους υποψηφίους. Οι επιδόσεις των μαθητών επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητά τους να αντιμετωπίσουν το τρίγωνο σύστημα. Μια μεταρρύθμιση της διαδικασίας προσανατολισμού στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ενδέχεται να σταμάτησε την τάση σύμφωνα με την οποία πολλοί μαθητές οδηγούνταν στη χαμηλότερη κατεύθυνση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τα ποσοστά απασχόλησης των νέων πτυχιούχων όλων των μορφών εκπαίδευσης είναι σημαντικά υψηλότερα σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ.

Μάλτα

Έχουν ξεκινήσει οι εργασίες για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της ελκυστικότητας του επαγγέλματος. Η βελτίωση της ποιότητας των επενδύσεων στην εκπαίδευση και η ανάπτυξη της παρακολούθησης και αξιολόγησης συνιστούν βασικές προκλήσεις. Η αυξημένη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και στο νέο σύστημα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να συμβάλει στη μείωση του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο. Ενώ η συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνεται, η συνάφειά της με την αγορά εργασίας εξακολουθεί να συνιστά πρόκληση.

Ουγγαρία

Πρόσφατα μέτρα έχουν αυξήσει τα επίπεδα προσόντων του προσωπικού στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Τα μέτρα για τη μείωση των αποκλίσεων των επιδόσεων μεταξύ των μαθητών έχουν ενισχυθεί. Οι προϋποθέσεις εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν γίνει πιο περιοριστικές. Μια νέα μεσοπρόθεσμη στρατηγική αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Πολωνία

Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου συνέχισε να παρουσιάζει μείωση, ενώ η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παιδιών κάτω των 3 ετών παραμένει χαμηλή. Η μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει ξεκινήσει, επιφέροντας σημαντικές αλλαγές στη λειτουργία των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η εφαρμογή των αλλαγών στο σχολικό σύστημα του 2017 θέτει οργανωτικές, οικονομικές και διδακτικές προκλήσεις. Άλλες προκλήσεις σχετίζονται με την αμοιβή των εκπαιδευτικών, τις μελλοντικές ελλείψεις και την αρχική και συνεχή κατάρτιση. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων παραμένει χαμηλή.

Πορτογαλία

Οι εκπαιδευτικοί είναι ικανοποιημένοι με την εργασία τους, αλλά ο γηράσκων πληθυσμός των εκπαιδευτικών, το υψηλό ποσοστό του μη μόνιμου προσωπικού και οι αδυναμίες στην εισαγωγή και στη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη εξακολουθούν να συνιστούν προκλήσεις. Οι επενδύσεις για την αναβάθμιση των υποδομών είναι ανεπαρκείς, ιδίως για την προσχολική εκπαίδευση και τη φροντίδα σε μητροπολιτικές περιοχές. Οι περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά τις εκπαιδευτικές επιδόσεις, η επανάληψη των τάξεων και τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου βελτιώνονται. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αυξηθεί, αλλά η ζήτηση για ειδικούς ΤΠΕ υπερβαίνει την προσφορά. Υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό ενηλίκων χαμηλής εξειδίκευσης, ενώ η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων παραμένει χαμηλή.

Ρουμανία

Παρουσιάστηκαν συγκεκριμένες ιδέες για τη σημαντική μεταρρύθμιση του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Απαιτούνται σαφή βήματα για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων. Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση είναι χαμηλές σε σχέση με την υπόλοιπη ΕΕ, ενώ οι επενδυτικές ανάγκες του τομέα παραμένουν υψηλές. Οποιαδήποτε σημαντική μεταρρύθμιση ενδεχομένως να απαιτήσει πρόσθετη χρηματοδότηση που συνδέεται με ισχυρότερους μηχανισμούς ισότητας και αποδοτικότητας. Η καλύτερη στήριξη των εκπαιδευτικών - ιδίως με τον επανασχεδιασμό της αρχικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και την ενίσχυση της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης - μπορεί

να συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας και της ισότητας. Καταβλήθηκαν προσπάθειες για την διεύρυνση της εναλλασσόμενης εκπαίδευσης. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων παραμένει χαμηλή παρά την μεγάλη ανάγκη για αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανεκπαίδευση.

Σλοβακία

Η Σλοβακία βελτιώνει την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η οποία είναι ιδιαίτερα θετική για τα παιδιά από φτωχότερες οικογένειες. Η Σλοβακία υιοθετεί μια πιο στρατηγική προσέγγιση για τη διά βίου μάθηση, την αναβάθμιση δεξιοτήτων και την επανεκπαίδευση. Το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου συνεχίζει να αυξάνεται από το 2010, πλησιάζοντας το 14% στην ανατολική Σλοβακία. Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι ανεπαρκείς, γεγονός που αντανακλάται στους χαμηλούς μισθούς των εκπαιδευτικών παρά τις πρόσφατες αυξήσεις.

Σλοβενία

Η εγγραφή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα προσεγγίζει το κριτήριο αναφοράς της ΕΕ. Το ποσοστό των μαθητών ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Σλοβενίας που είναι εγγεγραμμένοι στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση συγκαταλέγεται μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ, ενώ το ποσοστό απασχόλησης των συγκεκριμένων πτυχιούχων είναι υψηλό. Υπάρχουν αρκετοί νέοι εκπαιδευτικοί, αλλά μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών πλησιάζει τη συνταξιοδότηση και ήδη παρουσιάζονται ελλείψεις σε ορισμένες κατηγορίες. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι υψηλό, αλλά οι διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς και μεταξύ του ντόπιου και ξένου πληθυσμού είναι μεγάλες.

Σουηδία

Τα ποσοστά ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και απασχόλησης των πτυχιούχων είναι υψηλά. Οι ψηφιακές δεξιότητες του πληθυσμού συγκαταλέγονται μεταξύ των καλύτερων στην ΕΕ. Παρατηρείται σοβαρή έλλειψη εκπαιδευτικών και μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών δεν διαθέτει τυπικά προσόντα. Ο διαχωρισμός και η ανισότητα στο σχολικό περιβάλλον αποτελούν σοβαρά φαινόμενα και εγείρουν ανησυχίες.

Τσεχία

Η Τσεχία εξακολουθεί να καταβάλλει προσπάθειες να καταστήσει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση πιο συναφή με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Οι αρχές αξιοποιούν ικανοποιητικά τα κονδύλια της ΕΕ για τη στήριξη των μεταρρυθμίσεων. Η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς σημειώνει πρόοδο, αλλά τα μέτρα που στοχεύουν στους Ρομά παραμένουν περιορισμένα. Η ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού παραμένει χαμηλή.

Φινλανδία

Ενώ η διδασκαλία αποτελεί ένα ελκυστικό επάγγελμα με κύρος, υπάρχουν ελλείψεις εκπαιδευτικών για το νηπιαγωγείο και την εκπαίδευση ειδικής αγωγής. Έχει παρατηρηθεί αύξηση των ανισοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης, ενώ οι δαπάνες για την εκπαίδευση μειώθηκαν. Τα νέα μέτρα πολιτικής αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της διεθνοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ζήτηση για πτυχιούχους των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) είναι υψηλή και δύσκολο να καλυφθεί. Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης βρίσκεται σε εξέλιξη, ενώ έχουν προγραμματιστεί μεταρρυθμίσεις για την ενθάρρυνση της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η ΒΡΕΙΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Στο διαδίκτυο (ή ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ)

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο Europa: https://europa.eu/european-union/index_el

Στις εκδόσεις της ΕΕ (ή ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ)

Μπορείτε να τηλεφορτώσετε ή να παραγγείλετε δωρεάν και επί πληρωμή εκδόσεις της ΕΕ στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://publications.europa.eu/el/publications>. Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο πληροφόρησης (βλ. https://europa.eu/european-union/contact_el).

